

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 82 · 14. mai
Sesjonen 2019–2020

Møte torsdag den 14. mai 2020 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 82):

1. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Bård Vegar Solhjell, Audun Lysbakken, Torgeir Knag Fylkesnes, Snorre Serigstad Valen og Heikki Eidsvoll Holmås om endring i §§ 2, 4, 9, 16 og 44 (endelig avskaffelse av statskirkeordningen) og Grunnlovsforslag fra Trine Skei Grande, Abid Q. Raja og Sveinung Rotevatn om endring i §§ 4 og 16 (forholdet mellom stat og kirke)
(Innst. 256 S (2019–2020), jf. Dokument 12:5 (2015–2016) og Dokument 12:32 (2015–2016))
2. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Martin Kolberg om flytting av § 33 (Norges Bank)
(Innst. 260 S (2019–2020), jf. Dokument 12:13 (2015–2016))
3. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Peter Christian Frølich og Michael Tetzschner om endring i § 25 (flytting av bestemmelsen om militærmakt mot innbyggerne)
(Innst. 257 S (2019–2020), jf. Dokument 12:18 (2015–2016))
4. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsframlegg fra Per Olaf Lundteigen, Janne Sjelmo Nordås, Helge Thorheim og Kjersti Toppe om endring i § 33 (grunnlovfesting av at Noreg skal ha si eiga pengeeining)
(Innst. 261 S (2019–2020), jf. Dokument 12:39 (2015–2016))
5. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Michael Tetzschner, Erik Skutle og Torhild Aarbergsbotten om endring i § 21 annet punktum (om avgivelse av ed eller forsikring som vilkår for å bli beskikket som embetsmann)
(Innst. 259 S (2019–2020), jf. Dokument 12:34 (2015–2016))
6. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Michael Tetzschner, Erik Skutle og Per Olaf Lundteigen om endring i § 89 (domstolskontroll med lover mv.)
(Innst. 258 S (2019–2020), jf. Dokument 12:19 (2015–2016))
7. Referat

Presidenten: Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om at den innvilgede permisjonen for representanten Trond Giske fra 12. mai til 14. mai forlenges til å gjelde til og med 15. mai.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Kristian Torve, møter fortsatt i permisjonstiden.

Presidenten: Videre foreligger det to permisjons-søknader:

- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Kari Henriksen i tiden fra og med 14. mai og inntil videre
- fra Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe om velferdspolispermisjon for representanten Freddy André Øvstegård i tiden fra og med 19. mai til og med 28. mai

Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Vest-Agder, Odd Omland, foreligger søknad om fritak fra å møte i Stortinget under representanten Kari Henriksens permisjon, grunnet sykdom.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Vest-Agder: Astrid Margrethe Hilde
For Østfold: Camilla Sørensen Eidsvold

Presidenten: Astrid Margrethe Hilde er til stede og vil ta sete.

Representanten Morten Stordalen vil fremsette et representantforslag.

Morten Stordalen (FrP) [10:01:44]: På vegne av representantene Bård Hoksrud, Tor André Johnsen, Hans Andreas Limi og meg selv har jeg den glede å framsette representantforslag om å opprette Nye Baner AS.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Presidenten minner om at votering i dag finner sted ved møtets slutt.

Sak nr. 1 [10:02:10]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Bård Vegar Solhjell, Audun Lysbakken, Torgeir Knag Fylkesnes, Snorre Serigstad Valen og Heikki Eidsvoll Holmås om endring i §§ 2, 4, 9, 16 og 44 (endelig avskaffelse av statskirkeordningen) og Grunnlovsforslag fra Trine Skei Grande, Abid Q. Raja og Sveinung Rotevatn om endring i §§ 4 og 16 (forholdet mellom stat og kirke) (Innst. 256 S (2019–2020), jf. Doku-

ment 12:5 (2015–2016) og Dokument 12:32 (2015–2016))

Svein Harberg (H) [10:03:02] (ordfører for saken): Dokument 12:5 for 2015–2016, fremmet av representanter fra Sosialistisk Venstreparti, inneholder fem endringsforslag av Grunnlovens bestemmelser som omhandler forholdet mellom staten og Den norske kirke. I Dokument 12:32 for 2015–2016, fremmet av representanter fra Venstre, er det framsatt forslag om to endringer av Grunnlovens bestemmelser som omhandler det samme. De to forslagene i Dokument 12:32 er identiske med to av forslagene i Dokument 12:5 og gjelder fjerning av § 4, som omtaler kongens bekjennelse til den evangelisk-lutherske religion, samt endring av § 16, slik at Den norske kirke ikke lenger skal ha en særstilling som Norges folkekirke og ha lovfestet støtte fra staten. I Dokument 12:5 er det i tillegg forslag om å fjerne verdigrunnlaget fra Grunnloven § 2 samt ta vekk «så sant hjelpe meg Gud den allmechtige og allvitende» i edsavleggelsen for konge, prinser og prinsesser, som er omtalt i §§ 9 og 44. Komiteen har i innstillingen behandlet alle forslagene under ett.

De framsatte grunnlovsforslagene har som intensjon å tydeliggjøre et fullstendig skille mellom stat og religion. Etter forslagsstillernes syn er ikke de gjenværende bestemmelsene i Grunnloven forenlige med en stat som skal være nøytral med hensyn til tro og livssyn. Forslagsstillerne mener videre at staten ikke bør knyttes til én bestemt religion, siden det å velge tro og livssyn er personlige valg.

Jeg regner med at de respektive forslagsstillerne eller deres partifeller redegjør nærmere for sitt syn og mindretallets forslag, og vil derfor videre begrunne konklusjonen til flertallet i komiteen, som fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og uavhengig representant Leirstein.

Den norske kirke er en folkekirke med svært dype røtter her i landet. Kirken og den kristne og humanistiske kulturarven har preget Norge i mer enn 1 000 år og må kunne anses som sentral i forståelsen av verdigrunnlaget for nasjonen. Med dette som bakgrunn mener vi at Den norske kirke fremdeles skal ha en særskilt forankring i Grunnloven, og at dette ikke på noen måte er til hinder for at alle innbyggerne i landet sikres lik og rettferdig behandling, uavhengig av tro og livssyn. Lik og rettferdig behandling er også ivare tatt gjennom de støtteordninger som i dag gjelder for finansiering av tros- og livssynssamfunn.

Gjennom mine år som folkevalgt kan jeg knapt huske en annen sak som har fått så grundig behandling gjentatte ganger, og som har endt med den samme konklusjonen med bred støtte i Stortinget, som forholdet

mellom staten og Den norske kirke. Den har gått gjennom flere storting og har vært behandlet grundig.

I tillegg var det i 2014 en grundig gjennomgang av Grunnloven, og det framforhandlet stat–kirke–forliket lå til grunn for gjennomgangen av de paragrafer som det nå er foreslått endringer i – altså så sent som i 2014. En ny samlet lov om tros- og livssynssamfunn ble også nylig vedtatt her i denne salen. Den nye loven er en fullføring av stat–kirke–forliket og bygger på forliket og på Grunnlovens formuleringer. Dette er gjort på bakgrunn av et klart flertall på Stortinget som har slått fast at Den norske kirke skulle ha en særskilt forankring i Grunnloven. Vi kan ikke se at det er noe som skulle tilsi en endring av dette nå.

Flertallet innstiller derfor på at forslagene i Dokument 12:5 og 12:32 ikke bifalles.

Dag Terje Andersen (A) [10:07:45] (komiteens leder): La meg starte med å gi min fulle tilslutning til den redegjørelsen for flertallets syn som saksordføreren har gitt uttrykk for her fra talerstolen.

Jeg er ikke i særlig tvil om hvis vi kunne startet med blanke ark og skrive Grunnloven i dag, ville neppe de nevnte paragrafer være sånn som de nå er. Men som saksordføreren var inne på, er de balanserte formuleringer som i dag er både i Grunnloven og annen lovgivning, et resultat av et veldig grundig arbeid med stortingsmelding, med behandlinger, med enighet, med forslag og med endring i Grunnloven tidligere. Det var en vanskelig prosess under god ledelse av daværende kirkeminister Trond Giske opp mot konklusjonene. Det er sånn med alle kompromisser at de er ikke nødvendigvis ethvert partis førsteprioritet, men dette er et resultat av et kompromiss som tar inn over seg og tar hensyn til at den kristne kulturarven er en sentral del av norsk historie, og det var en balansert løsning som det da ble funnet fram til.

Som sagt: Jeg tror ikke at paragrafene ville blitt formulert sånn i dag hvis vi ikke hadde en forhistorie. Men for Arbeiderpartiet er det naturlig når vi har inngått i et bredt forlik, der forskjellige hensyn er balansert mot hverandre, at vi står på de avtaler vi har inngått, og da synes vi det er naturlig at konklusjonen blir, sånn som saksordføreren har sagt, at de framlagte forslag til endringer i Grunnloven ikke bifalles.

Nils T. Bjørke (Sp) [10:09:51]: Eg vil fyrst takka saksordføreren for eit svært godt arbeid, og eg støttar meg til konklusjonane hans i saka. Dette er ei sak som kjem opp att gong etter gong, men som stadig vekk får eit klart fleirtal imot seg.

Den norske kyrkja er ein del av kulturen og historia i Noreg. Det er ei folkekyrkje med tusenårige røter i landet. Land, folk og kyrkje heng tett saman. Eit døme på

dette finn me heime på Voss, der eg bur. Kyrkja på Voss ligg midt i sentrum av Vossevangen. Ho har vore ein del av folk sitt liv både til kvardag og fest – og i sorg. Ho har lege der sidan 1200-talet, ho var bygd av soknet sine egne menn. Det finn me nedteikna frå Magnus Lagabøte, som oppmoda mennene til innsats i arbeidet med den unike steinkyrkja.

Stortinget har i grunnlovsforliket frå 2014 og gjenom lova om trussamfunn trekt opp kva som skal vera tilhøvet mellom kyrkja og staten. Grunnlova slår fast at Den norske kyrkja er ei folkekyrkje, at ho har rett til økonomisk tilskot frå staten, og at kongen skal vedkjenna seg til den evangelisk-lutherske religionen. Slik viser Grunnlova at folkekyrkja ligg i botnen av statsforma og er ein del av kulturen og historia vår. Dette står støtt på nasjonal grunn, like støtt som steinkyrkja heime på Voss.

Eg anbefaler at me ikkje støttar desse forslaga.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:11:40]: Vi skal være stolte over at hva Norge representerer, våre friheter og vårt demokrati. Vi skal være stolte over vår kristne kulturarv, den skal ikke gjemmes bort, den skal løftes fram. Vår kristne historie tar vi med oss inn i en ny tid. Den preger oss som land, og verdiene er stadig relevante inn i en ny tid.

Kirken og den kristne og humanistiske kulturarven har preget landet i mer enn 1 000 år. Dette bør fremdeles være verdigrunnlaget for nasjonen Norge. Kristelig Folkeparti mener Den norske kirke fremdeles skal ha en særskilt forankring i Grunnloven. Dette står ikke i motstrid til at alle innbyggere i landet sikres lik og rettferdig behandling, uavhengig av tro og livssyn.

Jeg er glad for at flertallet i komiteen og Stortingets flertall fortsatt står på denne linjen, men verdiene er under press. De må forsvares, og Kristelig Folkeparti står fjellstøtt i dette forsvaret, for den kristne etikk og kulturarv er en viktig historisk arv og representerer noen fellesverdier for det norske samfunn. Ja, kristendommen preger vårt menneskesyn, våre verdier, våre lover, vår historie og vår kultur. Dette skal fremdeles være en viktig del av grunnmuren for det norske samfunnet.

En nyordning av forholdet mellom kirke og stat innebærer samtidig at disse verdiene blir beholdt i Grunnloven. Slik bør det være, og Kristelig Folkeparti støtter ikke forslag som bidrar til å svekke Grunnloven på dette punktet.

Det var historisk viktig for vår framtidige religionspolitikk at et enstemmig storting i sin tid samlet seg om å endre Grunnloven, sånn at den politiske overstyringen av Den norske kirke ble fjernet, at støtten til folkekirken og andre tros- og livssynssamfunn ble grunn-

lovfestet, og at det ble fastslått at verdigrunnlaget forblir vår kristne og humanistiske arv.

Samtidig ble religionsfriheten slått fast, sammen med respekten for menneskerettighetene. Det politiske forliket som man da fikk i stand, er et viktig fundament i framtidens religionspolitikk.

Samtidig er det riktig at det norske samfunn er et åpent demokrati som ikke er knyttet til en bestemt tro, men det er like riktig at vi i den norske Grunnloven i dag har en klar verdiforankring. Som det står: «Verdigrunnlaget forblir vår kristne og humanistiske arv.»

Retten til å tro er en av våre mest fundamentale menneskerettigheter. Respekten for trosfriheten innebærer at vi må tåle at tros- og livssynssamfunn har et verdisett og en lære som går mot strømmen. Det er viktig. Tro og livssyn er personlige valg – ja, det er det – men det står ikke i veien for at vi samtidig skal knytte an til vår tradisjon og vår 1 000 år lange kulturhistorie. Det er ingen motsetning her.

Det er en helt sentral verdi i et samfunn at vi har trosfrihet, at vi har frihet til at hver enkelt også kan få praktisere sin tro både i hverdagen og i høytider. Nettopp derfor, ja nettopp derfor, skal religionen ha en plass i Grunnloven, og nettopp derfor skal vi samtidig ha en forankring i vår historiske og kulturelle arv, som er nedarvet gjennom århundrer i vår nasjon.

La meg si det sånn: Staten skal sikre trosfriheten, det skal fortsatt gis støtte til Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn, det skal legges til rette for at trosbasert virksomhet virkelig kan gjøre en sosial innsats i samfunnet, og vi skal bidra til kunnskap om religion og den kristne kulturarv gjennom skoleverk, lærerutdanning og trosopplæring i trossamfunnenes egen regi. Ikke minst skal vi forsvare et fritt og demokratisk samfunn.

Med trygghet for disse verdiene og med en aktiv religionspolitikk faller det helt naturlig at også sentrale verdier, som våre kristne humanistiske arv, reflekteres i Grunnloven gjennom de bestemmelsene som er der. Grunnlovens verdiparagraf sier at Norge skal forbli et kristent land. Det slås fast i Grunnloven at staten bygger på den kristne arv. I henhold til stat/kirke-forliket fra 2008 vil lovendringene som da ble vedtatt, også sikre at Den norske kirke blir styrt av kvinner og menn som Kirkens medlemmer selv velger, ikke av staten. Det handler om trosfrihet og demokrati.

Kristelig Folkeparti var også glad for at Hans Majestet Kongen personlig engasjerte seg da omfattende endringer ble diskutert. Det betyr mye. Det var en seier at alle partiene på Stortinget avviste kravene fra bl.a. Human-Etisk Forbund om å fjerne kristendommen fra Grunnloven. Mens presset for å vanne ut Grunnloven på dette punktet vedvarer, står Kristelig Folkeparti fast i sitt syn, vi viker ikke på dette. Derfor er jeg glad for at forsla-

gene ikke blir vedtatt i denne omgang, men med verdier under press, og med enkelte partiers ønsker om å rense Grunnloven for bindinger til tro og kirke, må vi være på vakt også framover. Selv om flertallet fortsatt er i tråd med Kristelig Folkepartis syn i denne saken, kjenner vi motkreftene. Vi kjenner dem som angriper det som lukter av kristenliv. Det merker vi, og det merker folk, men i dag er det grunn til å være glad og takknemlig. Vi kan være stolte over at vi fortsatt har en grunnlov som reflekterer nettopp det at kristendommen preger vårt menneskesyn og våre verdier. Den preger våre lover og vår historie – ja hele vår kultur. Kristelig Folkeparti stemmer imot forslagene og støtter flertallsinnstillingen.

Nicholas Wilkinson (SV) [10:17:36]: En moderne stat bør ha en grunnlov som sikrer en lik og rettferdig behandling av alle sine innbyggere, uavhengig av tro eller livssyn. Tiden er kommet for at Den norske kirke må anerkjennes og fullt ut behandles som et trossamfunn med rettigheter og plikter på lik linje med øvrige tros- og livssynssamfunn. Jeg vil ha en stat som ikke blander seg opp i hva folk bør tro. Staten bør ha en nøytral rolle når det gjelder tro og livssyn.

Stat–kirke–forliket var viktig, og vi har kommet framover med dette forliket, men vi er ikke ferdig. FNs menneskerettskomité kritiserer Norge. Komiteen uttaler at §§ 2, 4 og 16 kan påvirke retten til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet.

I § 2 står det at Grunnloven skal sikre menneskerettighetene, men i samme punkt står det først at verdigrunnlaget forblir vår kristne og humanistiske arv. Vårt forslag til § 2 er: «Denne grunnlov skal sikre demokratiet, rettsstaten og menneskerettighetene.» Det bør bli vår verdiparagraf. Nå kan vi velge å støtte uttalelsen fra FNs menneskerettskomité og støtte det som står i Grunnloven om at vi skal sikre menneskerettighetene. Hvis vi følger det – hvis vi skal sikre menneskerettighetene, slik det står i Grunnloven – må vi endre denne paragrafen.

Ifølge § 4 må kongen alltid bekjenne seg til den evangelisk-lutherske religion. Jeg er frihetssosialist, og jeg forstår ikke at Stortinget kan, og bør, pålegge andre hva de må tro eller ikke tro. SV jobber for tankefrihet og religionsfrihet. Vi støtter menneskerettighetene. Ingen lover i landet vårt bør pålegge folk å tro eller ikke tro.

Ifølge § 16 skal Kirken understøttes av staten. Grunnloven har ikke en egen paragraf for religionsutøvelse. SV foreslår at § 16 skal bli den første egne paragrafen for religionsutøvelse i Norge. Jeg viser til en meningsmåling som viser at tre av ti nordmenn tror på Gud. Grunnloven bør være for alle, også flertallet som ikke tror på Gud eller andre guder.

SV foreslår å endre §§ 9 og 44 om ed. Vi foreslår at eden for kongefamilien er at de skal regjere i balanse med vår grunnlov og lovene våre.

SV vil ha en grunnlov som likestiller alle – de som tror på Gud, de som tror på forskjellige guder, og de som ikke tror på Gud. SV vil ha full religionshetsfrihet og følge rådene fra FNs menneskerettskomité.

Jeg tar opp SVs forslag. Vi vil støtte Venstres forslag sekundært.

Presidenten: Da har representanten Nicholas Wilkinson tatt opp det forslaget han refererte til.

Terje Breivik (V) [10:22:57]: I eit liberalt samfunn er fridom til å tru på det ein vil, heilt grunnleggjande. Toleranse og respekt for andre sine val og ytringar på trus- og livssynsområdet er sjølvsgagt. Staten bør verken diskriminera eller favorisera livssyn. Venstre gjekk til val på å fullføra skiljet mellom stat og kyrkje ved å fjerna attverande tilvisingar til bestemte kyrkjesamfunn og trusretningar i Grunnlova.

Stortinget tok eit fyrste steg i rett retning for å avskaffa statskyrkjeordninga i stat–kyrkje–forliket. Gjenom å fråkopla enkelte av banda mellom staten og kyrkja gjekk Stortinget i retning av å sidestilla den evangelisk-lutherske kyrkja med andre religionar og livssyn i Noreg. For Venstre er det prinsipielt rett.

Trass i stega som er tekne for å skilja stat og kyrkje, er det framleis grunnlovsfesta at kyrkja er folkekyrkja, at ho skal finansierast med offentlege midlar, og vedkjenningsplikta til kongen står ved lag. I eit samfunn der religionar skal jamstillast, bør dette fjernast.

Med forslaget me i dag debatterer, ønskjer me å fjerna dei attverande bindingane mellom stat og kyrkje. Ein sekulær stat kan og skal føra ein heilskapleg og aktiv trus- og livssynspolitik, med respekt for eigenarten til dei ulike livssynssamfunna og med finansieringsordningar som tek vare på prinsippet om likebehandling. Difor føreslår Venstre å oppheva § 4 og endra § 16 slik at han lyder:

«Alle innbyggjarane i riket har fri religionsutøving. Alle trus- og livssynssamfunn skal bli stødde på lik line.»

Kyrkja og andre trus- og livssynssamfunn er viktige samfunnsinstitusjonar, og religiøse ytringar har ein naturleg plass i samfunnsdebattar og offentlege rom. I eit liberalt samfunn er livssynet til kvar enkelt ei personleg sak. Staten og andre offentlege institusjonar skal i namnet til toleransen vera upartiske og ikkje knytte til ein bestemt religion. Det er ut frå dette grunnsynet at forslagsstillarane finn det prinsipielt rett med eit skilje mellom stat og kyrkje.

Venstre vil alltid forsvare fridommen og retten folk har til å tru og til ikkje å tru.

Avslutningsvis vil eg fremja forslag nr. 2, frå Venstre. Eg vil òg signalisera at me støttar forslag nr. 1, frå SV, som har same intensjon.

Presidenten: Representanten Terje Breivik har tatt opp det forslaget han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:26:04]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Martin Kolberg om flytting av § 33 (Norges Bank) (Innst. 260 S (2019–2020), jf. Dokument 12:13 (2015–2016))

Dag Terje Andersen (A) [10:26:31] (komiteens leder): I saksordførerens fravær blir det en glede for meg å legge fram en helt enstemmig innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen. Forslaget er, som presidenten sa, fremmet av Martin Kolberg og handler om flytting av § 33 i Grunnloven, som omhandler Norges Bank. I dag står den plassert mellom § 32, om beslutninger av regjeringa i kongens navn under kongens fravær, og § 34, om titler for arveberettigede. Det er ikke det mest naturlige stedet. Derimot mener forslagsstiller at den skal inn under F, altså Alminnelige bestemmelser, og foreslår derfor at § 33 oppheves, og at den samme tekst blir ny § 120 a.

Det er en enstemmig komité som anbefaler at det bifalles.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [10:27:38]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Peter Christian Frølich og Michael Tetzschner om endring i § 25 (flytting av bestemmelsen om militærmakt mot innbyggerne) (Innst. 257 S (2019–2020), jf. Dokument 12:18 (2015–2016))

Dag Terje Andersen (A) [10:28:03] (komiteens leder): Som i forrige sak er ikke saksordføreren til stede, og jeg har gleden av å legge fram nok en enstemmig innstilling fra komiteen, som også innebærer en ren flytting av eksisterende lovtekst. Det som gjelder bruk av militærmakt overfor innbyggerne, blir flyttet til de paragrafer, altså §§ 25 og 26, som omhandler bruk av militærmakt, ved at dagens plassering, § 101 tredje ledd, blir opphevet, og det blir et nytt fjerde ledd i § 25 med den samme ordlyden.

Her er innstillinga også enstemmig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [10:28:59]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsframlegg frå Per Olaf Lundteigen, Janne Sjelmo Nordås, Helge Thorheim og Kjersti Toppe om endring i § 33 (grunnlovsfesting av at Noreg skal ha si eiga pengeeining) (Innst. 261 S (2019–2020), jf. Dokument 12:39 (2015–2016))

Magne Rommetveit (A) [10:29:27] (ordfører for saka): Grunnlovsforslaget som me no har til handsaming, handlar om å grunnlovfesta at Noreg skal ha si eiga pengeeining, alternativt at den norske pengeeininga skal vera ei krone, og at ei krone er 100 øre. Forslaget er fremja av Per Olaf Lundteigen, Janne Sjelmo Nordås, Helge Thorheim og Kjersti Toppe. Dette er eit forslag som også vart handsama i Stortinget i førre periode, og som den gongen ikkje vart vedteke. Det fall då med 157 mot 9 røyster.

Forslaget går altså ut på å grunnlovfesta at krona er den norske pengeeininga. Forslagsstillerane viser i si grunnlegging for forslaget til at dei ser det som grunnleggjande for ein suveren stat å ha råderett over eigne penge- og myntsystem, og at dei ønskjer eit konstitusjonelt vern ved å skriva inn kroner og øre som pengeeining i Grunnlova. Dei meiner altså det er grunnleggjande for ein suveren stat å ha råderett over sitt eige mynt- og pengestell.

Som saksordfører for saka er eg ikkje ueinig i at dette er viktig, tvert imot, men fleirtalet i komiteen – alle unnateke Senterpartiet, SV og uavhengig representant Ulf Leirstein – er av den oppfatning at staten i dag har full sjølvråderett over penge- og myntsystemet, og dette fleirtalet meiner at ei grunnlovsfesting ikkje vil bidra til å styrkja denne sjølvråderetten.

Noregs Bank vart grunnlovfesta som landet sin sentralbank 24. mai 2016, då med 158 røyster for, mot Venstre sine 8 røyster. Det endringsforslaget som no ligg føre, ville ikkje gjeve oss større moglegheit eller verna oss mot mindre moglegheit til å føra den fiskale politikken som har vore landet vårt si suksessoppskrift gjennom mange tiår, nemleg å kunna bruka den økonomiske politikken som justering både for arbeidsløysa og for god fordeling av moglegheiter.

Fleirtalet i kontroll- og konstitusjonskomiteen viser til Stortinget si handsaming av eit tilsvarande forslag i førre periode, der det den gongen vart lagt vekt på at det kunne førekoma økonomiske forhold som kunne tilseia at storting, regjering og Noregs Bank bør kunna handla raskt for å sikra nasjonen sine interesser. Dagens

komitéfleirtal deler denne vurderinga. Ei grunnlovfesting slik det her vert føreslått, kan gjera handlingsrommet mindre og ikkje minst forseinka heilt naudsynnte grep frå dei aktuelle aktørane. Fleirtalet i komiteen deler altså denne vurderinga og tilrår på dette grunnlag at forslaget ikkje vert vedteke.

Nils T. Bjørke (Sp) [10:32:41]: Grunnlova skal omfatta alt av betyding for nasjonen. Novembergrunnlova av 1814 hadde ei omtale av landets eige bank-, penge og myntsystem. Ved 200-års jubileet til Noregs Bank kom omtala av sentralbanken inn att i Grunnlova, men pengeeininga mangla. Så, berre som ei saksopplysning til saksordføraren, er det forslaget som mindretallet no fremjar, faktisk ikkje at me skal ha kroner og øre, men at me skal ha ei eiga pengeeining – det er det som ligg i forslaget. Det er viktig å ha det med seg. Eg er glad for at det er fleire som vil støtta dette forslaget vårt.

Me meiner at eit fritt, udeleg og uavhengig rike skal ha ei eiga pengeeining. Pengesuverenitet er grunnleggjande viktig for handlingsrom nasjonalt i både penge- og finanspolitikken. Den nasjonale styringa med pengepolitikken gjev rom for nasjonal styring i økonomisk krisetid. Det kan me alle sjå i desse dagar. Det å ha ei eiga pengeeining er eit av kjenneteikna ved ein sjølvstendig nasjon. Spesielt for ein nasjon med slikt særpreg i økonomien som Noreg har, er det viktig at ein har ei eiga pengeeining.

Ved å grunnlovfesta føreseigna om at Noreg skal ha si eiga pengeeining, saman med grunnlovføreseigna om sentralbanken, vil dette understreka at den norske staten har full sjølvråderett over penge- og myntsystemet og kan bruka det til nasjonal styring i økonomiske krisar. Dette bør verta stadfesta i Grunnlova. Eg veit at dei andre forslagsstillarane vil utdjupa denne saka meir.

Eg tek opp forslaget frå mindretallet.

Presidenten: Representanten Nils T. Bjørke har tatt opp det forslaget Senterpartiet er en del av.

Petter Eide (SV) [10:34:42]: Dette forslaget, som er fremmet av Senterpartiet, handler altså om et ønske om grunnlovsbevaring av den norske krona, eller den norske pengeenheten. Slik det kan leses utenfra, som SV heller ikke er uenig i, må dette også leses inn i en EU-kontekst. Det kan forstås slik at forslagsstiller mener at det å grunnlovfeste pengeenheten gir en bedre beskyttelse av krona mot f.eks. et politisk press i framtiden om at krona skal innlemmes i euro. Det må nok være forståelsen av hvorfor dette kommer opp nå. Det er SV enig i – vi mener at det kan være grunnlag for en grunnlovfesting nettopp også med utgangspunkt i en slik politisk forståelse.

Men det betyr ikke at en grunnlovfesting av pengeenheten er hogd i stein bestandig. Vi diskuterer jo Grunnloven nå, og Grunnloven er på en måte under dynamisk forandring bestandig. Det kan komme et hypotetisk scenario hvor den norske krona f.eks. er skakkjørt, landets økonomi er totalt i ruiner, ingen ønsker å bruke den norske krona – en totalt ny økonomisk situasjon hvor Norges befolkning faktisk ønsker et medlemskap i EU, og også ønsker og tror at en innlemmelse i euro vil gi en bedre beskyttelse av vår økonomi. En slik situasjon kan hypotetisk sett oppstå, og da kan Grunnloven også endres, nettopp for å kunne imøtekomme det kravet som folket da måtte ha.

Så slik vi forstår dette forslaget, handler ikke dette om et forsøk på å grunnlovfeste at Norge aldri skal inn i EU, eller å grunnlovfeste at Norge aldri skal kunne slutte seg euro. Vår posisjon når det gjelder EU og euro, er ut fra dagens situasjon, men som sagt, det kan komme situasjoner i framtiden hvor folket ønsker ting annerledes. Vi oppfatter dette forslaget kanskje først og fremst som et politisk signal, som også representanten fra Senterpartiet har tatt opp, om at det å ha en egen pengeenhet er et kjennetegn ved en selvstendig stat, og at pengesuverenitet er et grunnleggende uttrykk for vår frihet. Men som sagt forhindrer ikke det oss i å gjøre nødvendige politiske endringer.

Det ble tatt opp tidligere at det å grunnlovfeste pengeenheten er et hinder for god økonomistyring og pengepolitikk. Vi ser det ikke slik, i den forstand at det kan komme en ekstrem situasjon om noen år, og da vil Grunnloven kunne endres i forhold til det.

Forslaget har en a-del og en b-del. A-delen handler altså om å grunnlovfeste pengeenheten vår. B-delen handler om også å grunnlovfeste navnet til pengeenheten. Det er SV mer kritisk til. Det kan komme en situasjon hvor det er krise rundt den norske krona og det kan være et nødvendig politisk grep å endre navnet på den, slik at vi kan komme i en ny økonomisk relasjon. Det er et ganske usannsynlig scenario, men det har skjedd før, i andre land, at man faktisk har ønsket å endre navnet på pengeenheten sin, nettopp fordi det har skapt en ny økonomisk dynamikk.

Så SV vil støtte a-delen, å grunnlovfeste pengeenheten, men ikke støtte b-delen, som handler om å grunnlovfeste navnet.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:38:41]: Dette er et forslag som jeg er veldig stolt av å være medforlagsstiller til, for det er et ganske grunnleggende forslag. Jeg var også veldig glad for at Helge Thorheim, som da var både stortingsrepresentant for Fremskrittspartiet og, sjølsagt, medlem av Fremskrittspartiet – situasjonen er annerledes i dag – var med på forslaget.

Det som er kjernen i forslaget, er at det er grunnleggende for en suveren stat å ha råderett over sitt eget penge- og myntstell, og forslaget går da inn for at pengestellet konstitusjonelt skal gis et vern i grunnloven om at Norge skal ha sin egen pengeenhet. Det er sentralbankloven § 4 som forteller hva denne pengeenheten er, og den pengeenheten kalles i dag kroner.

Det er altfor få, både i denne salen og i samfunnet generelt, som er klar over at en egen valuta er – etter min vurdering – det viktigste økonomiske redskapet for et land for å sikre full sysselsetting. Det er et til de grader sentralt virkemiddel. Det må grunnlovsfestes, og hvorfor må det det? Jo, dagens statsminister fra Høyre har gjentatte ganger argumentert for å erstatte den norske pengeenheten, som i dag kalles kroner, med euro. Formålet er sjølsagt klart: En ønsker å låse Norge enda nærmere til Den europeiske union.

Jeg vil si at dersom Norge skulle ha hatt euro i dag, hadde vi ikke hatt den drahjelpen som vi i dag har gjennom svak kroneverdi, for det norske nærings- og arbeidslivet, for å sikre full sysselsetting. Det skulle ha vært interessant å høre hva Finansdepartementet kunne fortelle oss om hvilke økonomiske virkemidler vi i dag måtte ha satt inn for å kompensere for konsekvensene – en fallende kroneverdi gjør at norsk nærings- og arbeidsliv får en helt annen konkurransekraft.

Finland har innført euro. Konsekvensen i Finland er at de har måttet kjøre en så tøff finanspolitikk, så tøffe kutt i offentlig sektor og så brutale inngrep i arbeidslivspolitikken at en virkelig skjelver når en erfarer konsekvensene av ikke å ha sin egen valuta. Men Finland er i en annen situasjon geopolitisk, så det begrunner mye av hva som er Finlands valg.

Det er utrolig viktig å ha en debatt omkring disse spørsmålene, omkring valutaen, og det er viktig at vi da har den debatten framover, også etter denne diskusjonen.

Flertallet i komiteen – og jeg tar vel ikke mye feil i at det er representanter for partier og personer som har som siktemål å få Norge inn i Den europeiske union – sier i merknadene at

«staten i dag har full sjølvråderett over penge- og myntsystemet».

Ja, det er riktig, det har vi. Og så sier de videre at «ei grunnlovsfesting ikkje vil bidra til å styrke dette».

Det er de facto feil. Sjølsagt vil en grunnlovsfesting bidra til å styrke denne sjølvrådet, for ved en grunnlovsfesting må det to tredjedels flertall til for å oppheve det – noe dagens lov ikke gir grunnlag for.

Så sier det samme flertallet:

«Fleirtalet viser til Stortinget si handsaming av eit tilsvarende forslag i førre stortingssesjon, der fleirtalet viste til at det kunne førekomme økonomis-

ke forhold som kunne tilseie at storting, regjering og Norges Bank bør handle raskt for å sikre nasjonen sine interesser, og at ei grunnlovsfesting slik det også den gongen var forslag om,» – og nå kommer det viktige – «kunne gjere handlingsrommet mindre og seinke naudsynte grep frå dei aktuelle aktørane.»

Hvilke erfaringer har vi som skal tilsi at det er en situasjon? Sjølsagt kan vi komme i en situasjon hvor norsk økonomi er skakkjørt, hvor den er nærmest i ruiner, som representanten fra SV sa. Men det er nettopp i sånne situasjoner at det er behov for å ha en egen pengeenhet, for hvis en skal rette opp det bare med lav rente, høy rente eller finanspolitikken, innebærer det en brutalitet som i hvert fall bryter ned den norske velferdsstaten, som Senterpartiet arbeider for å ta vare på. Derfor: Det er ikke hold i de argumentene, etter min vurdering.

Jeg er glad for at forslaget har fått økt støtte denne gangen. Sist gang var det bare Senterpartiet som støttet det, nå har vi fått flere med. Vi har ikke minst fått med representanten Ulf Leirstein, som nå er kommet dit han vel kanskje har vært en stund, og det er vi glad for. Så har vi SV med på laget, og det er betryggende. Jeg regner også med at vi har Rødt med på laget ved avstemningen.

Dette er en sak som er så opplagt, som er så vesentlig, som er så viktig å kjøre videre fram, for det å ha en egen pengeenhet er en av de grunnleggende karakteristikkene for et sjølstendig land, for en nasjonalstat som har de redskapene som trengs for å sikre det aller viktigste: nemlig at folk har arbeid, og at folk har inntekt av sitt arbeid – altså full sysselsetting.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:45:48]: Etter Grunnloven er Kongeriket Norge «et fritt, selvstendig, udelelig og uavhengelig rike». Det å ha selvstendig valuta, det å ha en selvstendig pengepolitikk, er en helt sentral del av det.

Det er viktig at det blir slått fast i Grunnloven, til liks med at det i dag er slått fast i Grunnloven at vi har en egen sentralbank, som skal være uavhengig. Det er ikke viktig bare i finanspolitikken, at vi skal ha handlingsrom i den, nei, det er helt avgjørende at vi også har en selvstendig pengepolitikk, at vi har en selvstendig valuta. Den handlefriheten det gir for oss som land – både i krisetider, som vi står oppe i nå, men også i en mer ordinær situasjon – er helt grunnleggende og helt avgjørende.

En av årsakene til at det er viktig å slå dette fast, er at det er ikke selvsagt i det norske samfunnet og i den norske samfunnsdebatten at vi skal ha en selvstendig valuta i Norge. Vi har en statsminister i Norge som tidligere har tatt til orde for at vi skal bli en del av fellesvalutaen euro. Vi har en finansminister i Norge som tidligere har tatt til orde for at Norge skal være en del av fellesvalutaen euro. Den gangen, da nåværende finansminister Jan Tore San-

ner var finanspolitisk talsperson i Høyres stortingsgruppe, bestilte en altså konsulentrapport for å utrede hvordan en kunne innføre euro i Norge. Og det som bl.a. nåværende finansminister Jan Tore Sanner uttalte til NTB i den forbindelse, etter at rapporten var kommet, var at «jeg mener fordelene er klart større enn ulempene» med å innføre euro i Norge. Sanner erkjente at vi ville miste handlingsrom i rentepolitikken, men det kan altså kompenseres gjennom budsjettpolitikken, sa Sanner. Det hadde vært veldig interessant om finansminister Sanner kunne ha vært til stede i dag og deltatt i debatten om grunnlovsforslaget og forklart Stortinget hvordan en gjennom finanspolitikken skulle kompensert i dag for at vi ikke har en selvstendig valuta.

Finansminister Sanner sa også en annen ting på det tidspunktet. Han sa at «på pluss-siden vil euro skape forutsigbarhet for eksportindustrien». Ja, det er godt mulig at det ville ha skapt større forutsigbarhet for eksportindustrien, men hva slags forutsigbarhet hadde det vært for eksportindustrien? Dette var altså uttalelser som falt tilbake i 2013. Hva har skjedd siden den gang? Jo, det er nettopp at den svekkelsen av den norske krona som har skjedd i årene etterpå, gjennom flere runder med kriser, har vært til stor nytte for eksportindustrien. Hva hadde skjedd med norsk eksportindustri dersom vi i den situasjonen hadde vært en del av fellesvalutaen euro og ikke hadde hatt en selvstendig valuta og en selvstendig pengepolitikk? Det hadde vært en dramatisk situasjon på toppen av de krevende utfordringene som norsk eksportrettet industri står overfor.

Jeg vil anmode de representanter og de partier som går imot forslaget som Senterpartiet har fremmet – heldigvis er det noen andre partier står bak: SV og representanten Leirstein – og som går imot at Norge skal ha handlefriheten til å ha en selvstendig valuta og en selvstendig valutapolitikk nedfelt i Grunnloven, om å si hva det ville ha betydd for Norge i krisetid.

Vi har sett erfaringene fra andre land som har innført fellesvalutaen euro. Innenfor et så stort geografisk område som eurosone er, har en sett at noen land tidvis har behov for å gi gass i den økonomiske politikken, mens andre land har behov for å sette bremsene på. Men det som skjer, er jo at det i virkeligheten er de store, toneangivende EU-landene, det er sentralbanken, som sitter med blikket fra Tyskland, som legger rammene for pengepolitikken og for rentesettingen. Ikke ut fra hva som eksempelvis var situasjonen i Irland i starten, da de kom inn i fellesvalutaen euro, og da de hadde behov for å få dempet presset i sin økonomi. Ikke ut fra hva som var situasjonen i flere søreuropeiske land, bl.a. Spania, som hadde skyhøy arbeidsledighet, på langt over 20 pst., og som hadde behov for at en ga gass i økonomien, og at en også kunne bruke pengepolitikken som et viktig vir-

kemiddel der. Nei, det var altså et gjennomsnitt, med blikket fra Tyskland, som ble lagt til grunn. Det blir på en måte en oppfatning om at «one size fits nobody», der en rekke ulike økonomier, som har vidt forskjellig utgangspunkt, skal presses inn i en felles ramme.

Det er uklart. Tvert imot er det viktig at det er nasjonalstaten som er rammene. Det er der vi legger rammene, gjennom finanspolitikken, gjennom behandling av statsbudsjett, men også gjennom å ha en selvstendig pengepolitikk og en selvstendig valuta. Det at en har de felles rammene på nasjonalt plan, innenfor rammene av nasjonalstaten, er helt avgjørende for vår nasjonale suverenitet.

Jeg er fullt klar over at det er en rekke føderalister i Norge som ikke bare ønsker at en skal ha en felles valuta i Europa, men at det skal brukes som en brekkstang i neste omgang for at en skal få en felles finanspolitikk i Europa, at en skal få et Europas forente stater, men det er altså ikke en utvikling som Senterpartiet støtter. Tvert imot er det viktig at vi styrker vår nasjonale handlefrihet til å kunne handle i krise, og da er en av de helt avgjørende tingene at vi har en selvstendig sentralbank, at vi har en selvstendig pengepolitikk, og at vi har en selvstendig valuta. Derfor er det viktig at det skrives inn i Grunnloven.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [10:53:27]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Michael Tetzschner, Erik Skutle og Torhild Aarbergsbotten om endring i § 21 annet punktum (om avgivelse av ed eller forsikring som vilkår for å bli beskikket som embetsmann) (Innst. 259 S (2019–2020), jf. Dokument 12:34 (2015–2016))

Magne Rommetveit (A) [10:54:03] (ordfører for saken): Grunnlovsforslaget me no har til handsaming, gjeld endring i Grunnlova § 21 andre punktum om å gjera eid eller å gje forsikring som vilkår for å verta skikka som embetsmann. I staden fremjar forslagsstillarane Michael Tetzschner, Erik Skutle og Torhild Aarbergsbotten forslag om at embetsmenn si lydads- og truslagsplikt følgjer direkte av Grunnlova.

Av dagens grunnlov følgjer det krav om at embetsmenn før utnemning anten aktivt skal gjera eid om lyd- nad og truslag, eller, viss dei ved lov er unnatekne frå plikta til å gjera eid, skal gje forsikring om det. Personar som ikkje er norske borgarar, kan ved lov fritakast frå denne plikta.

Det er ein forskjell på å gjera eid eller å gje forsikring. Ved eid blir Gud påkalla for å stadfesta at ei utsegn er

rett. Forsikring inneber å gje ei erklæring om å visa konstitusjonen og Kongen lydnad og truskap. I praksis gjer embetsmenn eid eller gjev forsikring ved at vedkoman- de underteknar eit utferda formular, som Statsmi- nisterens kontor har det administrative ansvaret for.

Kravet om å gjera eid eller å gje forsikring byggjer på ein føresetnad om at embetsmenn har ei grunnlovs- forankra plikt til lydnad og truskap. Den plikta som er føresett i Grunnlova § 21 andre punktum, går neppe vesentleg lenger enn lojalitetsplikta embetsmenn har med heimel i reglar som ikkje er lovfesta.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmane frå Framstegspartiet, Senterpartiet og uavhengig represen- tant Ulf Leirstein, er einig med forslagsstillarane i at dagens avlegging av eid ikkje lenger fyller noko praktisk føremål, og kan erstattast av vilkår om at den som har eit embete, skal gje forsikring om lydnad og truskap.

Fleirtalet i komiteen deler forslagsstillarane sitt syn om at det vil vera rett å endra Grunnlova slik at kravet om å avleggja eid vert fjerna, og at den plikta embets- menn har til å visa konstitusjonen lydnad og truskap, klart går fram av lova.

Me som står inne på fleirtalsmerknadene, vil under- streka at forslaget ikkje inneber materielle endringar i den lojalitetsplikta embetsmenn har, etter gjeldande § 21 andre punktum i Grunnlova og andre ikkje-lovfesta reglar.

Det er også viktig å understreka at forslaget heller ikkje inneheld noko unnatak frå kravet til lydnad og tru- skapsplikt for embetsmenn som ikkje er norske stats- borgarar.

Fleirtalet i komiteen har vurdert dei to forslaga og meiner at kravet om truskaupplikt bør gå fram av lova. Fleirtalet går difor inn for at alternativ 2 vert vedteke, slik at § 21 andre punktum skal lyda:

«Disse har lydighets- og troskapsplikt til konsti- tusjonen og kongen.

Dei har plikt til å vere lydige og tru mot konsti- tusjonen og kongen.

Paragraf 21 tredje punktum på nynorsk opphe- ves. Nåværende fjerde punktum på nynorsk blir tredje punktum.»

Michael Tetzschner (H) [10:57:35]: Jeg vil begynne med å peke på at Grunnloven er to vidt forskjellige ting i samme dokument. Det er et nasjonalt klenodium, og det er samtidig vår høyeste positive rettskilde, med rang over vanlig lovgivning. Disse to funksjonene kan av og til smitte over på hverandre og påvirke hverandre uheldig – særlig dette med at man har bestemmelser som tilhører en annen tid, en annen rettstradisjon. Det er nemlig slik at med tiden vil enkelte bestemmelser som kommer fra en annen tradisjon, være utdatert.

Grunnen til det kan være at menneskenes forestillings- verden langsomt, men sikkert har endret seg. Edsavleg- gelse er et eksempel på et rettsinstitutt som har gått ut av bruk, etter å ha vært viktig både i sivilprosessen og i straffeprosessen.

På sivilprosessens og straffeprosessens område var det å avgi en personlig æresgaranti for sannferdighet, under overoppsyn av en metafysisk instans og påkallel- se av en guddom, noe som ble tillagt materiell betyd- ning utover det symbolske. Erklæringer i retten avgitt under ed hadde særlig bevisvekt. Å uttale seg uriktig et- ter en edsavleggelse ga strengere straff enn de som ellers uttalte seg uriktig og i strid med sannheten. Også når det gjaldt enkelte sakstyper, f.eks. familiesaker og bevisopp- tak for andre retter, la man vekt på om erklæringene var belagt med en personlig ed.

En vesentlig grunn til å ta slike anakronismer ut av Grunnloven, slik vi har gjort i sivilretten og i strafferet- ten, er at det også svekker dens autoritet på andre områ- der som er avgjørende viktige. La meg her bare nevne tre stikkord: ytringsfrihet, mindretallsbeskyttelse og retts- sikkerhetsgarantier.

Hvis bestemmelser blir stående uten innhold, kan man risikere at sider ved vår styringsordning blir opp- fattet som innholdstomme klisjeer eller – skal vi si – be- svergelses. Man bør også ta i betraktning at edsinstitut- tet de facto allerede har vært under avvikling siden be- gynnelsen av 1900-tallet, da man supplerte adgangen til å gi forsikring som et alternativ både for dem som var fri- tenkere, som ville avstå av personlige samvittighets- grunner, ikke fordi de hadde tenkt å lyve eller hadde uhederlige hensikter om ikke å være lojale overfor sta- ten. Det var også religiøse grupper som hadde sterke konvensjonelle oppfatninger av at man ikke skulle trek- ke inn Vår Herre eller Gud eller en guddom i slike profa- ne sammenhenger som når menneskene diskuterer sin egen organisering. Kvekere og baptister var blant disse. De var blant disse konsekvent, men det var ikke uvanlig å også treffe tilhengere og medlemmer av luthersk- evangeliske kirker som mente det samme, med belegg i Matteusevangeliet.

Det var ikke minst av hensyn til disse man da også åpnet for andre varianter av forsikring – varianter som den gang møtte motstand fordi man mente at man der- med kunne snike seg unna det særlige påtrykk som en ed til Vår Herre var, mens man altså da kunne slippe unna med en litt rimeligere forsikring. Man hadde også da gjort bestemmelsen ytterligere tøyelig og elastisk, men samtidig tømt den for dette alvorlige innhold ved at man også gjorde unntak for folk som kunne påberope seg at de hadde andre statsborgerskap, og at de kunne få vanskeligheter i sine hjemland med bl.a. sitt statsbor-

gerskap og sin innfødsrett hvis de avla ed til en annen stat.

Det var også slik at edsavleggelsen ble mer eller mindre opp til den enkelte, samtidig som man gjennom annen lovgivning fastsatte de pliktene som vi vil at våre embetsmenn skal ha. Derfor vil man også ved at man eventuelt slutter seg til forslagsstillernes endringsforslag, samtidig understreke at den underliggende forutsetning for eden og forsikringen er uendret, nemlig en forutsetning om at embetsmennene har, og skal ha, en grunnlovsforankret plikt til lydighet og troskap. Den plikten endres ikke, og den påvirkes heller ikke av om noen har gitt en ed eller en personlig erklæring eller har avstått i det hele. Det er den realiteten vi nå bringer teksten i Grunnloven i samsvar med.

Så kan jeg uten å referere selve innstillingen, bare si at kontroll- og konstitusjonskomiteen har samlet seg om et alternativ 2, som er en utmerket lovteknisk løsning på det hele.

Solveig Horne (FrP) [11:03:24]: I forbindelse med selvstendighetskampen måtte menighetene rundt om i landet avlegge ed om å stille seg bak den norske selvstendighetskampen før de kunne velge valgmenn, valgmenn som igjen skulle velge representanter til rikssamlingen på Eidsvoll.

Det er ikke så mange situasjoner igjen i samfunnet der man må avlegge ed. En av de få gjelder Grunnloven § 9, hvor kongen eller dronningen må avlegge ed for Stortinget i forbindelse med innsettelse som konge eller dronning. En annen gjelder ved beskikkelse som embetsmenn i henhold til Grunnloven § 21.

Når Fremskrittspartiet nå ikke kommer til å støtte forslaget om å avskaffe edsavleggelse, er det for å understreke det spesielle ansvaret som knytter seg til å inneha de høyeste stillingene i staten, både sivile og militære stillinger. Ved å beholde dagens formulering vil det ikke være noen tvil om denne betydningen.

Endringer i Grunnloven må være særlig godt begrunnet, og vi skal være varsomme med å gjøre endringer som kan svekke Grunnlovens betydning. Derfor er det viktig, slik Fremskrittspartiet ser det, å beholde dagens lovtekst. Fremskrittspartiet vil derfor gå imot forslaget.

Nils T. Bjørke (Sp) [11:05:11]: Å ha dei høgaste embetsstillingane i staten er å ha ansvar for å forvalta viktige oppgåver på vegner av fellesskapet. Som embetsmann har ein sju plikter å leva opp til. Det er lovlegheit, sanning, lojalitet, fagkunne, partipolitisk nøytralitet og objektivitet, openheit og god styring og leiing. Eit embete i staten inneber for den einskilde å forplikta seg til å fylgja desse krava i arbeidet sitt kvar dag. Til no har det vore krav i Grunnlova om at embetsmenn skal gjera

ein høgtideleg eid til Grunnlova og kongen når dei går inn i stillinga.

Me går snart inn i ei helg der me skal feira 17. mai utan å kunna arrangera barnetog slik me er vane med. Då kjenner me kor viktige dei tradisjonane me har for å binda oss saman og uttrykkja viktige verdiar, er. På same vis er eiden som ein embetsmann og -kvinne gjer når dei får stillinga si i staten – ein god tradisjon som syner alvor til dei oppgåvene embetsmannen er sett til å forvalta, og det ansvaret er forankra i krav og verdiar i Grunnlova.

Eg tykkjer denne tradisjonen er god og skal vara ved. Difor går me imot denne endringa.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [11:06:38]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Michael Tetzschner, Erik Skutle og Per Olaf Lundteigen om endring i § 89 (domstolskontroll med lover mv.) (Innst. 258 S (2019–2020), jf. Dokument 12:19 (2015–2016))

Dag Terje Andersen (A) [11:07:09] (komiteens leder): Nok en gang tar jeg ordet først fordi saksordføreren er fraværende. Det gjelder, som presidenten sa, grunnlovsforslag fremmet av Michael Tetzschner, Erik Skutle og Per Olaf Lundteigen, om endring i § 89, altså domstolskontroll med lover.

La meg først si lite grann om forslaget. Forslagsstillerne skriver at forslaget om å endre teksten ikke tar sikte på å rokke ved Stortingets vilje til å la systemet for domstolskontroll komme til uttrykk i Grunnlovens tekst. I samsvar med formålet om å grunnlovfeste den etablerte ordningen tar forslaget heller ikke sikte på å endre bestemmelsens saklige innhold. Det er nødvendig å understreke det.

Det som er begrunnelsen, er «å bringe paragrafens ordlyd bedre i samsvar med dens tilsiktede meningsinnhold». Et ønske om å bedre samsvaret mellom ordlyd og reelt innhold er i seg selv tilstrekkelig for å begrunne grunnlovsforslaget, men det er også tydelig at lovkontrollen i Norge skal være en konkret kontroll og ikke en såkalt abstrakt kontroll. Det er i tråd med den praksis vi har i dag, men det blir altså tydeligere, og understreket.

Det siste elementet det er grunn til å nevne, er klargjøringen av at kontrollen ikke bare gjelder statens myndigheter, men alle som utøver offentlig myndighet med utgangspunkt i lov. Alt burde være ukontroversielt når det gjelder det.

Ved behandling av saken har komiteen understreket akkurat det samme. Det er en samlet komité som peker på at det er bred støtte til at Grunnlovens tekst så

langt som mulig skal kunne leses av alle på en slik måte at den gir best uttrykk for Grunnlovens sentrale innhold. Komiteen understreker videre at man ikke tar sikte på «å endre bestemmelsens saklige innhold», men å endre Grunnlovens ordlyd til bedre å samsvare med det tilsiktede meningsinnholdet. Det er nødvendig å understreke det.

Komiteens flertall understreker den samme forståelsen av nyanseringen mellom konkret kontroll og abstrakt kontroll og også betydningen av at loven gjelder alle som utøver myndighet med utgangspunkt i norsk lov.

Til det spesielt har det i løpet av den diskusjonen vi har hatt under behandlingen i kontrollkomiteen, kommet inn en del innspill – fra Norges institusjon for menneskerettigheter, fra professor Eivind Smith og fra andre som har ønsket å komme med innspill til komiteen. De to førstnevnte er tatt inn som vedlegg i innstillinga.

I den forbindelse reiser mindretallet spørsmål om det at det gjøres en endring i § 89, kan føre til at det kan bli en ny tolkning av en rekke andre paragrafer i Grunnloven. Det er henvist til §§ 92, 93, 95, 100, 102, 104, 108, 109, 110 og 112.

La meg understreke at når forslaget ikke er ment å endre den faktiske rettstilstand med hensyn til § 89, er det selvfølgelig – jeg tror jeg kan si det på hele Stortingets vegne, i alle fall på vegne av det flertallet som står bak innstillinga – heller ikke meningen at det skal forandre fortolkningen av de øvrige paragrafer. Det burde være unødvendig å si, men jeg understreker det likevel. De andre paragrafenes betydning endres selvfølgelig ikke.

Det har som sagt kommet en rekke innspill til komiteen, og det er reist en del problemstillinger. Det at Grunnloven skulle få et nytt meningsinnhold, kan vi altså avkrefte, både når det gjelder den aktuelle paragrafen, og når det gjelder andre paragrafer. Men så har noen sagt: Når vi ikke endrer betydningen av Grunnloven, er det nødvendig å endre paragrafen da? Det synes jeg er et godt spørsmål. Men vår felles oppfatning – min oppfatning, og jeg tror flertallets, som innstiller på at forslaget bifalles – er at det er viktig at Grunnloven også gir et riktig inntrykk for dem som leser den, ikke bare i de juridiske miljøene, men for innbyggerne i Norge. Det vi gjør, er det samme som vi gjorde da vi i 2007 vedtok i Stortinget at parlamentarismen skulle inn i Grunnloven. Den hadde eksistert siden 1884, og alle var enige om at det var konstitusjonell sedvane, men allikevel er det greit at Grunnloven reflekterer det faktiske forhold. Jeg oppfatter forslagsstillerne og komiteens flertall, som altså anbefaler bifall, å ha nettopp den oppfatningen av denne paragrafen.

Når jeg henviser grundig til det, er det fordi at i den siste henvendelsen fra Norges institusjon for menneskerettigheter sier de:

«Om Stortinget likevel skulle velge å gå videre med forslaget, bør det presiseres nærmere at grunnlovsfestingen ikke er ment å endre den rettstilstanden som følger av konstitusjonell sedvanerett.»

Herved er det understreket – som det er i forslagsstillerne begrunnelse, og som det er i innstillinga fra komiteen – nå også fra Stortingets talerstol.

Et av de siste innspillene vi har fått, er fra den norske avdelingen i International Commission of Jurists. De er for så vidt inne på at det kanskje ikke blir så stor endring av praksis, og stiller spørsmål ved behovet for det, men de sier til slutt i sitt brev til oss:

«Dersom Stortinget finner grunn til å forsikre seg om at legalitetskontrollen skal være del av prøvingsplikten i medhold av Grunnloven § 89, mener ICJ Norge at alternativ H er det klart beste alternativet.»

Det er det alternativet vi peker på og anbefaler at blir vedtatt – som sagt fordi vi er opptatt av at Grunnloven skal gi et korrekt bilde av den faktiske rettstilstand.

Michael Tetzschner (H) [11:15:31]: Igjen vil jeg gi uforbeholden støtte til hovedinnlederen og komiteens leder, som representant for kontroll- og konstitusjonskomiteens innstilling, som er meget opplysende. Jeg vil også si at for dem som har prøvd å problematisere hvordan disse tekstene utlegges, er det nok å minne om at i lovanvendelsen vil man nettopp i vår grunnlovstradisjon, som baserer seg på nokså knapt uttrykte prinsipper, kunne lese seg til hva som ble sagt, og hva som har vært motiverende for flertallet her i salen. Det inngår i det samlede rettskildebildet, slik også innstillingen fra kontroll- og konstitusjonskomiteen gjør det, som en del av motivteksten.

Det som er litt interessant i denne sammenheng, og som også er av prinsipiell betydning for Stortinget, er synet på Høyesteretts oppgaver, som vi egentlig er inne på her.

Høyesterett har tre hovedoppgaver i vår konstitusjon:

De skal sørge for rettsenhet i landet, dvs. at de har det endelige ordet hvis det ser ut som det kan utvikle seg forskjellig praksis fra underrettene, underliggende domstoler. De har det siste ordet fordi de er øverste dømmende makt i denne pyramiden.

Så driver de med rettsavklaringer. Høyesterett avklarer spørsmål som kanskje lovgiverne ikke tenkte på da de skrev lovene. Da bruker de også juridisk metode, men det er altså innenfor den bestillingen de har fått fra Stortinget. Av og til har også Stortinget i noen saker sagt

at den nærmere betydning av rettslige standarder, urimelighet og andre ting overlater vi til rettspraksis å finne en vei i. Av og til, og det er ikke uvanlig, er dette en bestilling fra Stortinget. Så det skjer både en tolkning og en utfylling.

Det som er ønsket nå, og som vi har holdt på med en stund, er at man i Grunnlovens tekst finner en så realitetsnær beskrivelse som mulig av både rettigheter og plikter og hva statsmaktene driver med. Da var det slik at § 89 med den nåværende formulering var, skal jeg si, litt løs i kanten. Det vil si at utsatt for noen som bekjenner seg til en dynamisk tekstfortolkning, dvs. noe løsrevet fra Stortingets bestilling eller forutsetninger, vil de kunne argumentere med at de i ordlyden skal prøve lover som sådan, altså hele loven, mens vår tradisjon, som vi har hatt som sedvanerett, ikke skrevet inn i Grunnloven, har vært at domstolsapparatet, og til slutt Høyesterett, har tatt stilling til de saker som har kommet til dem som resultat av tvister, og hvor de har avgjort det på et konkret grunnlag. Det er altså rettsanvendelsen opp mot Grunnloven som har vært kjernen i grunnlovsprøvingen som Høyesterett har drevet med i snart 200 år, og det var det forholdet Stortinget ikke ønsket å endre. Derfor må vi ha en ordlyd som ikke er slappere i kanten, og som ikke uten at Stortinget har diskutert det, forskyver maktforholdet og funksjonsforholdet mellom de tre statsmaktene. Hvis Stortinget ønsker det, krever det en større gjennomtenkning og en større debatt. Derfor er det viktig at vi med denne justeringen, som kontroll- og konstitusjonskomiteen foreslår i dag, får teksten tilbake til det som var intensjonen, nemlig å skrive inn i Grunnloven det som juristene hadde sagt var konstitusjonell sedvanerett.

Så er selvfølgelig også hele øvelsen med å skrive mest mulig inn i loven nå at vi ikke overlater til juridisk teori å definere en så viktig side av statsretten ut fra hva man finner å være en del av det sedvanerettslige grunnlaget for Stortinget. Da vil vi i vår tid heller kunne lese det i Grunnloven. Det er det oppgaven består i, og som dessverre ikke ble bestått helt godt under første forsøk. Det er det man grunnleggende sett retter opp i dag.

Det betyr også at vi holder fast på hvorvidt resultatet av den konkrete rettsavgjørelsen, som måles opp mot Grunnloven, er uforenlig eller ikke med Grunnlovens prinsipper. Det er ikke en generell kompetanse til å sette lover som Stortinget har vedtatt, ut av kraft. Vi kjenner jo andre konstitusjoner hvor det er en del av det konstitusjonelle oppdraget. Noen steder har man også et annekammer i nasjonalforsamlingen som en lov skal igjennom. Men det ligger fjernt fra vår rettstradisjon å overlate til Høyesterett å sette lover ut av kraft. Så også av disse prinsipielle grunner bør man absolutt nå justere ordlyden tilbake til det som var intensjonen, slik at en

uheldig formulering ikke danner grunnlag for en rett som Stortinget ikke har ønsket å gi domstolene.

Så vil jeg avslutte med en annen setning, hvor man sier at man ønsker en kontroll med forvaltningen. I det ligger det at vi ønsker at forvaltningen får en direkte beskjed om at man skal respektere loven. Den skal rammes inn av norsk lov. Man kan også lese vårt legalitetsprinsipp i den sammenheng. Jeg viser til Grunnlovens kapittel om menneskerettigheter, § 113. Jeg mener også at den bestemmelsen som har vært forsøkt problematisert, er langt bedre enn dagens formulering, og vil også være en kvalitetsmessig vinning, hvis det er slik at Stortinget med grunnlovsmessig flertall slutter seg til kontrollkomiteens innstilling.

Solveig Horne (FrP) [11:23:03]: Begrunnelsen for å endre Grunnlovens bestemmelse om domstolskontroll er å bringe paragrafens ordlyd bedre i samsvar med det tilsiktede meningsinnholdet. Ifølge forslagsstillerne tar forslaget ikke sikte på å endre bestemmelsens saklige innhold.

Fremskrittspartiet er enig i at Grunnlovens tekst så langt som mulig bør kunne leses av alle på en sånn måte at det gir best mulig uttrykk for Grunnlovens sentrale innhold. Det var en av hovedgrunnene til at Fremskrittspartiet stemte for å endre språket i Grunnloven til 200-årsjubileet i 2014.

I utgangspunktet var undertegnede innstilt på å støtte forslaget, men som flere har vært inne på, har komiteen som ledd i behandlingen mottatt et brev fra NIM, Norges institusjon for menneskerettigheter, som peker på noen mulige faktiske endringer som ikke er belyst av forslagsstillerne, samt nye uklarheter som kan oppstå som konsekvens av den foreslåtte teksten. Det har også vært andre henvendelser om denne saken, bl.a. fra professor Eivind Smith.

Det blir bl.a. anført at forslaget utvider domstolens prøvingsadgang til også å omfatte en generell legalitetskontroll med forvaltningens avgjørelse. Dersom forslaget forstås på den måten, vil man da grunnlovfeste noe annet og mer enn det prøvingsretten omfatter i dag.

Det er kanskje å ta litt for mye Möller's Tran, men vi kan komme til å få amerikanske tilstander, hvor domstolene i USA har stor makt og kan overprøve Kongressen i praktisk talt alle saker. Det gjelder også i f.eks. abortsaken, hvor det i realiteten er Høyesterett som avgjør saken, siden det er de som har det siste ordet i det spørsmålet.

Det vil nok kanskje ikke skje umiddelbart her hjemme, men det kan skje en gang i framtiden, hvis Høyesterett tiltar seg mer makt over tid. Og hvis domstolene skal prøve alle sider av en sak, blir oppnevning av høyeste-

rettsdommere like viktig i Norge i framtida som det er i USA i dag.

Hvis forslaget går gjennom i dag, noe det kan se ut som det gjør, vil både storting og regjering gi fra seg betydelig makt og myndighet, siden domstolene kan overprøve alle sider av forvaltningsmessige vedtak. For eksempel vil det være Høyesterett som da vil bestemme hva som skal være det faktiske bestandsmålet i ulvesaken, hvor det skal være lov til å kjøre snøscooter i utmark, eller hvor iskanten faktisk skal gå.

Problemet med å gi domstolene sånn makt og myndighet er at de ikke står til ansvar for sine handlinger på samme måte som politisk valgte, i og med at de ikke kan avsettes, men sitter til de selv velger å gå av eller pensjoneres. De kan ikke stilles til ansvar hvis de går mot den alminnelige oppfatningen til borgerne. Politisk valgte blir i det minste holdt ansvarlig hvert fjerde år – eller hvert andre år, hvis en tar med kommune- og fylkestingsvalget.

Det var kanskje å sette det litt på spissen, men de innspillene som er kommet under denne behandlingen, viser likevel at det er mye usikkerhet knyttet til hvilke konsekvenser denne lovendringen vil få. Derfor har Fremskrittspartiet kommet fram til at vi ikke kommer til å støtte forslaget, fordi det kan føre til endringer som ikke er tilstrekkelig belyst, og som også kan skape ny usikkerhet. Vi hadde heller sett for oss at dette først ble utredet og klargjort i forbindelse med et nytt forslag, som da kan komme til behandling neste stortingsperiode.

Nils T. Bjørke (Sp) [11:27:04]: Fyrst vil eg takka saksordføraren for eit godt arbeid og leiaren for ei god og grundig gjennomgang av saka. Eg synest han treffer godt på det han seier.

Her finn me ei endeleg formulering i Grunnlova for å omtala ein over 100 år gamal tradisjon med domstolskontroll i Høgsterett. Omsynet bak denne kontrollen er å sikra at Grunnlova er overordna andre lover i forvaltning og i dømande verksemd. Framlegget til grunnlovsformulering gjev eit klarare uttrykk for kva domstolen er, og kva han ikkje er. Formuleringa presiserer at dette er ein kontroll av måten lova vert nytta på i konkrete saker, og ikkje ein kontroll av sjølve lova.

Samstundes legg me inn i formuleringa at domstolskontrollen ikkje berre inneber at den lovgjevande og utøvande makt fylgjer Grunnlova, men òg at forvaltinga held seg innanfor grensene i det ordinære lovverket. Denne legalitetskontrollen er ein viktig del av den juridiske sedvaneretten ved domstolskontrollen, som no får sin plass i Grunnlova. Stortinget avgjer slik korleis den juridiske praksis skal inn i lova.

Demokratiet treng at Grunnlova er skriven slik at ho kan lesast og verta forstått av alle. Den formuleringa

fleirtalet i komiteen er samde om, gjer domstolskontrollen tilgjengeleg for alle. Samstundes avgrensar formuleringa rettsutviklinga klårt frå ei retning mot forvaltingsdomstolar, der rettsvesenet kan opptre som lovgjevar. Lovgjevar er Stortinget, folkevald og demokratisk. Slik skal det framleis vera.

Eg stussar litt over innlegget frå Framstegspartiet. Eg meiner tvert imot at dette skal vera med og sikra mot ei slik retning. Så korleis Framstegspartiet har klart å lesa inn i denne saka at dette skal gjera det motsette, er for meg uforståeleg. Det er tvert imot å sikra ein sedvane og sikra ein måte der det er dei folkevalde som skal styra lovene.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:29:24]: Grunnlova skal ein ikkje ta lett på å gjere endringar i, og i salen er det nok ulike oppfatningar av om ein skal vere grunnlovsconservativ, i den forstand at ein ikkje skal gjere store endringar, eller om ein skal vere grunnlovsprogressiv. Eg trur ikkje denne saka fell mellom nokon av dei stolane, og eg skal kome inn på det.

Grunnlova vår er jo eit barn av opplysningstida. Eit litt artig poeng med opplysningstida er at ho i stor grad byggjer på idear som f.eks. naturrett. På grunn av menneskenaturen, korleis verda fungerer, osv., har vi i kraft av berre å vere fødte ein serie grunnleggjande rettar – rett og slett ved berre å vere ein del av naturen. Grunnlova er ikkje grunnlagt i nokon Gud, som ein før opplysningstida ofte hadde som ein sentral del av grunngevinga for forfatningar, men ein grunn gav dei i natur. Det er det store steget med John Locke og naturretten osv., som Grunnlova vår byggjer på. Grunnlova er eit uttrykk for ein serie rettar vi har.

Prøvingsretten er sentral her. Det er ikkje ein rett domstolane har. Det må ein aldri forveksle – det er ein rett presidenten, eg og kvar ein borgar i samfunnet har til å prøve om vedtak eller lover i ei konkret sak er i strid med Grunnlova. Vi har ein rett til å prøve dette for domstolane, og dei har ei plikt til å kontrollere om det er riktig eller ikkje – slik er det.

Eg må ærleg talt innrømme at eg ikkje ser kva som er årsaka til at vi behandlar dette forslaget, for det er ikkje noko som er uklart. Det er ikkje slik at vi i dagens grunnlov har skapt ei opning for ein abstrakt kontroll av lover spesielt – av heile lover. Det blei heilt ettertrykkeleg sagt ved behandlinga i 2015 at dette byggjer på sedvane, ein har ikkje nokon forfatningsdomstol i dette landet. Likevel finn ein grunn til å gjere korrigeringar. Det som da skjer, er at ein skaper nye uklarleikar, og eg trur representanten Nils T. Bjørke tar litt lett på formuleringane som er valde her. På den eine sida seier ein at ein ikkje skal gjere endringar. På den andre sida gjer ein ei endring, og det er å bringe inn «statens myndigheter», ved-

tak som er blitt gjort av «statens myndigheter». Omgrepet «stat» kan oppfattast forskjellig i ulike delar av Grunnlova, noko vi har gjort greie for i merknadene frå SV, Framstegspartiet og den uavhengige representanten.

Kva er staten? Er staten den sentrale staten? Er det den lokale staten? Fordi dette er namna på ulike vis, blir ein ikkje særleg klok av det. Dermed bringar ein inn ein uklarleik fordi ein tar forvaltningskontrollen – kontrollen med forvaltninga, ikkje berre lovene, men også vedtak og avgjerder som blir gjorde rundt omkring – og så er det uklart kva for stat ein snakkar om.

I avdelinga for å skape meir klarleik i Grunnlova bringar ein her inn ein auka uklarleik. Det er det vi åtvarar mot. Samtidig trur eg at det som har blitt sagt frå talarstolen, som er ein del av forarbeidet til denne justeringa, heller ikkje er til å misforstå. Det er ikkje noko stort alvor her. Eg oppfattar at alle er einige i at med «staten» meiner ein det offentlege i seg sjølv – både kommunar, fylke osv. Det er ikkje avgrensa til den sentrale staten vi ofte omtaler det som, i denne føreseigna.

Men sidan ein ikkje skal ta for lett på å endre Grunnloven, vil eg påpeike at det ikkje er klokt å vedta noko som vil skape uklarleikar. Sedvanen i dag er ikkje til å misforstå, Stortinget av 2015 er ikkje til å misforstå, og det er heller ikkje intensjonane i salen her i dag, men den formuleringa ein har valt, er til å misforstå.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Terje Breivik (V) [11:34:42]: Stor takk til saksordføraren frå meg for framifrå arbeid i denne saka.

Når Stortinget vurderer endringar i Grunnlova, er det noko me naturleg nok nærmar oss audmjukt og med varsemd – sjølv språklege endringar. Me har fylgt den offentlege debatten om endringa av § 89 med stor interesse, og har fått mange gode, gjennomtenkte, godt grunngejevne innspel heilt inn til målstreken – innspel som argumenterer både for endring og mot endring.

Når Venstre valde å stå bak fleirtalsmerknadene og tilrådinga, er det fordi me støttar intensjonen forslagsstillarane har om ei klargjering av ordlyden i regelen – å gjera Grunnlova klarare, bringa ordlyden i samsvar med det reelle innhaldet, utan å endra innhaldet verken i denne paragrafen eller andre, eller å skapa usikkerheit om at det er fylgjene.

Spørsmålet i denne saka er nettopp om fleirtalstilrådinga gjer det eller ikkje. Eg skal vera så ærleg frå denne talarstolen å vedgå at me i Venstre er «i tvende sinn» og har enda opp med å la tvilen koma gjeldande formulering til gode. Venstre kjem difor til å røysta mot fleirtalstilrådinga i dag. Kall det gjerne fjørvekta som til slutt vart avgjerande – er tvilen som er sådd frå leiande juridiske miljø og juristar om at ei endring i § 89 kan bidra

til å skapa forvirring rundt innhaldet i andre føresegner i Grunnlova, burde dette ha vore betre drøfta og greidd ut før me eventuelt endra teksten i § 89.

Eg vil likevel streka under, som fleire talarar har gjort før meg, at lovendringa Stortinget vedtek i dag, ikkje skal føra med seg endringar i gjeldande rettspraksis. Og alt i forslaget strekar forslagsstillarane under at intensjonen ikkje er å endra lova sitt saklege innhald, men ordlyden, slik at han samsvarar betre med det tilsikta meningsinnhaldet.

Fleirtalet strekar òg under at domstolane ikkje skal driva abstrakt kontroll som fylgje av denne endringa. Fleirtalet ynskjer òg at innhaldet i avgjerda ikkje berre skal gjelda domstolskontrollen med respekta regjeringa og forvaltingsapparatet har for Grunnlova, men at det òg omfattar bindinga forvaltninga har til lova, legalitetskontrollen. Det medfører at domstolskontrollen ikkje berre skal gjelda avgjerder av staten sine styresmakter, men alle avgjerder som vert treffe under utøving av offentlig styresmakt.

Det er vel og bra, men domstolane har òg andre oppgåver som ikkje går fram av § 89, og dei som har hevd at det aldri var meininga at § 89 skulle regulera eller synleggjera domstolane sin legalitetskontroll med forvaltninga, har nok rett i det. Det er slik sett ingen mangel med dagens grunnlov at dette føremålet ikkje kjem til uttrykk i ordlyden i § 89.

Endringsframlegget ynskjer å erstatta uttrykket «statlege styresmakterne» med «offentlege styresmakterne». Føremålet er å synleggjera at domstolskontrollen gjeld utøving av all offentlig makt – òg kommunar og private organisasjonar som utøver offentlig makt i kraft av lova. Her vil forslagsstillarane endra § 89 for å bøta på eit problem som fleire juristar meiner ikkje finst i praksis, som òg er eitt av innspela som har vore avgjerande for at me no vel å stemma imot forslaget.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:39:11]: Jeg slutter meg helt til det som komitéleder Andersen fra Arbeiderpartiet sa i sitt grundige og meget presise innlegg.

Som medforlagsstiller vil jeg understreke at det framsatte forslaget om å endre teksten i § 89 ikke tar sikte på å rokke ved Stortingets vilje til å la systemet for domstolskontroll komme til uttrykk i Grunnlovens tekst, men derimot er formålet å bringe paragrafens ordlyd bedre i samsvar med dens tilskittede meningsinnhold.

Det er interessant å lese at en samlet komité – og jeg understreker: en samlet komité – er enig i at dagens ordlyd i bestemmelsen om domstolskontroll med lover ikke fullt ut samsvarer med det faktiske innholdet. Det er altså en samlet komité som sier at det ikke fullt ut samsvarer, og da burde jo den logiske konsekvensen være at en tar

konsekvensen av det og er med på en endring. Det er framlagt en rekke forslag til endringer som på ulike måter forsøker å fange opp den realitet som en samlet komité helt klart viser at det er behov for å endre på.

Jeg skal ikke ha noe langt innlegg, jeg vil bare poengtert begrunne grunnlovsendringen gjennom to hovedpoeng som nemlig har som poeng dette med klargjøring.

Punkt én: Domstolen, i siste instans Høyesterett, skal ha mulighet til å vurdere hvordan loven anvendes, men ikke overprøve sjølve loven, slik enkelte konstitusjonsdomstoler i andre land kan gjøre, og – jeg vil også si – slik enkelte juridiske miljø i Norge også arbeider målbevisst for at vi skal få tradisjon for i Norge. Men denne utviklingen som de juridiske miljøene arbeider for, har ikke Stortingets støtte og vil da med denne presiseringen ikke være mulig å videreføre. Det er meget viktig. Det første hovedpoenget er altså at ved grunnlovsforslaget vil vi få en klargjøring av at det ikke er loven som sådan som er gjenstand for domstolens kontroll, slik dagens ordlyd kunne tyde på. Ved forslaget til grunnlovsendring oppnås derimot bedre samsvar mellom grunnlovsparagrafens ordlyd og det faktiske tilsiktede meningsinnhold.

Det andre hovedpoenget er at gjennom Grunnloven skal vi sikre at domstolen kan kontrollere at forvaltningen holder seg innenfor lovens grenser, altså legalitetskontroll. Dette er konstitusjonell sedvanerett i dag, og den sedvaneretten blir etter grunnlovsforslaget klargjort i Grunnloven. Det må være et framskritt for at vi skal få en oppdatert og mer entydig grunnlov.

På dette grunnlaget støtter Senterpartiet endringen i § 89 om domstolskontroll m.m. og støtter da alternativ H, som på den beste måten oppfyller de klargjøringer som jeg nå har nevnt.

Ellers må jeg ha en liten kommentar til representanten Solveig Horne fra Fremskrittspartiet, for det som var representantens gjennomsyrende argumentasjon, var at en gikk mot forslaget fordi det la til rette for en utvikling slik som en har i USA, nemlig at domstolene da kunne overprøve Stortingets vilje. Det er jo en fundamental misforståelse. Det er en fundamental misforståelse, for hvis en mener det en sier i argumentasjonen, må en for all del stemme for endringen, for det er jo nettopp det som vi skal få til. Så det er dessverre ikke noen sammenheng mellom hva som var argumentasjonen og konklusjonen i innlegget til representanten Solveig Horne fra Fremskrittspartiet. For å være litt mer enn beskjeden vil jeg si at kanskje Fremskrittspartiet burde ta et kort møte før avstemningen for å oppklare det som er en opplagt misforståelse – dette sagt i beste mening.

Til representanten Knag Fylkesnes, som sier at det skapes nye uklarheter: Jeg fikk ikke tak i hva som var

uklarhetene. Hele poenget var og er jo klargjøring, nettopp for å presisere, for å ta vekk uklarheter. Det er ikke kommet noen argumentasjon som viser hvordan det forslaget skaper flere uklarheter. Det er det som er kjernen i det hele.

Når representanten fra Venstre sier at det er flere juridiske miljø som har ulike meninger om det, er jo ikke det overraskende, men det som er fellesnevneren for veldig mye av kritikken mot det forslaget som Senterpartiet med flere nå går inn for, er at de kritiske kommer fra et miljø hvor personene har mer eller mindre direkte roller i det miljøet, og det må vi også ta med i denne diskusjonen.

Svein Harberg (H) [11:45:33]: Min partikollega og medforslagsstiller Michael Tetzschner har hatt et godt og grundig innlegg i saken, men jeg føler likevel behov for å presisere noe og å kommentere noe. Jeg synes komiteens leder, Dag Terje Andersen, hadde en særdeles grundig og god gjennomgang, som også ivaretar det synet vi i Høyre står for i saken. Jeg vil også si at saksordføreren i denne saken har gjort ekstra mye for å sjekke ut alle mulige betenkeligheter og delt dem med oss andre i komiteen. Det setter jeg pris på, og det har vært viktig når det er slik at de juridiske miljøene begynner å engasjere seg i debatter. Etter disse årene i kontroll- og konstitusjonskomiteen tror jeg knapt jeg har sett entydige tilbakemeldinger fra de juridiske miljøene. Men det ligger vel litt i sakens natur at det er vurderinger og juridiske betenkninger som går forskjellige veier, og så må vi veie dem opp mot hverandre.

Det som er viktig å presisere, er det som forslagsstillerne sier, og som komiteen sier, at det ikke er noe nytt meningsinnhold i den endringen vi nå gjør. Det er ikke en endret rettstilstand. Vi slår fast det som gjelder, og det gjør vi med bakgrunn i at vi vil at andre enn de som sitter og spekulerer i de juridiske betenkningene, også skal kunne lese hva denne paragrafen gjelder. Til dem som problematiserer andre paragrafer, er det bare å understreke det som komitélederen sa, at vi behandler denne paragrafen, og hvis noen mener det skulle vært endringer i andre paragrafer, ja, så får de fremme det på vanlig måte, men det er denne paragrafen vi tar stilling til, og det er den vi presiserer gjennom det arbeidet vi har gjort.

Noen har kommet til meg og sagt at det er underlig at NIM ikke er hørt. Jo, de er hørt. Vi har spurt dem, vi har tatt imot svaret, og også deres svar har vi bedt om skikkelige juridiske betenkninger av – altså en litt sjeldent grundig behandling av et høringssvar, må jeg kunne si det har vært her. Og det slås fast at slik som forslaget er formulert og begrunnet, og slik som komiteen be-

grunner det, så er de betenkningene relevante å reise, men svart ut i flertallets innstilling i saken.

Så er det også viktig å merke seg at fra de juridiske miljøene som er spurt, er det én entydig tilbakemelding. Det var jo en sak med mange alternative formuleringer vi fikk på bordet, og det kan være krevende når vi som ikke er jurister, skal behandle det. Da har det vært godt å se at det har vært en samlet tilbakemelding, også fra den norske avdelingen av International Commission of Jurists, som sier at ja, kanskje var det ikke nødvendig å endre, men dersom det skal endres, så er det alternativ H som definitivt på best måte ivaretar det som er intensjonen, der vi understreker gjeldende meningsinnhold, gjeldende rettstilstand, på en ryddig og god måte.

Michael Tetzschner (H) [11:49:43]: Det var i grunnen representanten Hornes innlegg som fikk meg til å be om ordet en gang til. For hvis man lytter til hennes innlegg, som man jo kan si utkrystalliserer en eldgammel konflikt, nemlig folkemakt mot ekspertmakt, eller Stortingets gjennomslag overfor juristene, har hun definitivt meldt seg under de gale faner. Hele rasjonalet med denne presiseringen er at vi ikke åpner for en annen rettsutvikling enn det vi ønsker, og det oppdraget som man tidligere har gitt til Høyesterett. Det går i all enkelhet ut på at Høyesterett, som ikke skal initiere saker selv, tar stilling til de saker som kommer på bordet, tar også stilling til de grunnlovsmessige sidene ved det – det har de rett og plikt til – men de underkjenner ikke loven, de underkjenner rettsanvendelsen. Så er det opp til Stortinget selv, hvis de ser at det er mange saker i samme retning, eventuelt å justere sin egen lovgivning.

Det er kjernen – det er nettopp for ikke å lage denne åpningen, for vi ser at det er mange i vår tid som synes det er glimrende å ha politisk innflytelse uten å melde seg i politikken eller melde seg inn i et parti eller stille til valg til Stortinget, som gjerne vil gi sitt besyv med og ha politisk innflytelse uten å delta i politikken. Jeg mener Stortinget skulle være de første voktere – grensevoktere – om sin egen kompetanse. Det er folkemakten, også fordi den hviler på et bedre legitimitetsgrunnlag, fordi det er folket, som da skifter ut denne forsamlingen jevnlig, hvert fjerde år, og ikke sitter til livstid. Det var akkurat det som var poenget til Solveig Horne, og derfor blir jeg ekstra lei meg når man ikke oppdager at man har meldt seg inn i en riktig batalje, men altså under de gale faner.

Så var det heller ikke riktig når det gjaldt fremstillingen av domstolenes prøving av forvaltningsvedtak. For det første: De går jo ikke inn på det frie skjønnet, som er en utviklet lære. Men det de understreker, er legalitetsprinsippet. Så det som egentlig er oppgaven her – og heller ingen andre har vært så frimodige å påstå at det er det som er problemstillingen, slik den ble beskrevet – er

nettopp å sørge for at man får en entydig begrepsbruk om hva er nå statens organer. Da er det slik at selv når staten delegerer til kommune: Alt kommunalt selvstyre er avledet statsmakt. Ethvert forvaltningsvedtak er jo ikke kommet ut fordi man har en lokal embetsmann som synes det var en god idé å gjøre det slik eller slik og pålegge folk byrder ut fra en stillingsbetegnelse. Nei, all maktutøvelse, også når den skjer gjennom institusjoner eller kommuner, hviler på den lovgivningsvirksomheten som denne nasjonalforsamlingen setter ut i livet, og som regjeringen også har noe kompetanse på når det gjelder å lage forskrifter.

Men det er igjen det som er domstolenes oppgave: De skal passe på at man holder seg til de retningslinjene og de lovmessige bindingene som Stortinget har ønsket. Hvis man ikke gjør det, kan man risikere at når Stortinget uttrykker den høyeste statsviljen gjennom lover, må vi passe på at vi har legalitetskontroll som kan føres tilbake til vedtak i denne sal. Ellers har vi ikke et forvaltningsapparat som er styrbart, og som vi kan sikre oss styrer i overensstemmelse med Stortingets prioriteringer. Det er kjernen. Det er derfor vi også får en bedre formulering enn den som var foreslått.

Så må jeg til slutt si: Man kan si mye positivt om Norges institusjon for menneskerettigheter, men det er ikke vårt ledende kompetansesenter for offentlig forvaltning eller offentlig rett. Det befinner seg på universitetet. Tvert imot har jeg sett at man har brukt engasjerte private jurister – man tar jo den interessen med seg døgnet rundt. Så har man brukt av Stortingets – skal vi si – brevark og lånt av Stortingets autoritet for å fremme sine personlige kjepphester. Det har brakt forvirring inn i denne sal, og det beklager jeg veldig hvis det er det som skal til for at Stortinget ikke i dag kan samle seg om et flertall, som er nødvendig, for nettopp å gjøre § 89 enda klarere og enda bedre.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:55:11]: Det som gjør denne saka spesiell, er at det verkar som om det er full einigheit om politikken, og så er det ueinigheit om ein ved å vedta eller ikkje å vedta dette gjer ei klargjering, eller om ein berre skapar auka forvirring.

Slik eg les dette, er dette ein diskusjon der vi har bringa Stortinget langt inn i ein teoretisk debatt som går i juridiske miljø – som er ein viktig debatt, men som ikkje har noko folkeleg grunnlag i Stortinget. Det er den diskusjonen som Eivind Smith trakk opp: om ein er på veg i retning av ei endring av rolla til domstolen som rettsskapar, om domstolen inntar ei meir politisk rolle, om det er den vegen vi går, osv. Men Stortinget har vore tydeleg på dette hele vegen. Ein ønskjer ikkje å utvikle ein forfatningsdomstol i dette landet – det er berre å lese innstillinga frå 2015 og innstillinga til denne saka – det

er ikkje slik Grunnloven skal forståast, at han kan bøyast i den retninga.

Likevel meiner ein at dette må klargjerast, og kjem da med dette forslaget som bringar nye uklarleiker inn. Lundteigen etterlyser kva som er uklart. Staten er uklar, for staten blir namna og oppfatta på forskjellig vis i Grunnloven. Eg er jo heilt einig i forståinga om at staten må oppfattast som alt det offentlege gjer, i ein eller annan forstand. Slik må statsomgrepet forståast i denne samanhengen, men det er ikkje slik det blir forstått andre stader i Grunnloven. Dermed har ein sett ein liten kile til uklarleik i denne føresegna.

Men vi er som sagt langt inne i juridisk teori, og eg kan tenke meg at i det neste storting vil Stortinget kome tilbake til § 89 med nye avklaringar, og så har ein det gåande – sånn går no dagane. Men eg trur at for Stortinget er dette ganske klart og tydeleg. Vi har nokre klare sedvanar her, vi slår ring rundt dei, vi fortset som før. Høgsterett skal ikkje ha ei rettsskapande rolle – og ferdig med det.

Solveig Horne (FrP) [11:57:51]: Jeg skal ikke dra ut debatten, men det var flere innlegg her som handlet om mitt innlegg, og at jeg har meldt meg under de gale fanner. Ja, kanskje har jeg det, og det er derfor jeg mener at denne saken faktisk ikke er så enkel som enkelte klarer å få den til å være. Kanskje argumenterte jeg i mitt innlegg for at disse endringene ville føre til at domstolene ville få mer kontroll, og så er det andre som sier det stikk motsatte, at de med det vil få mindre kontroll. Det er flere miljøer som sier forskjellige ting her.

Jeg er ikke jurist, men jeg kjenner Michael Tetzschner som en dyktig jurist og pleier stort sett å være enig med ham i veldig mange saker. Men hovedgrunnen til at Fremskrittspartiet har landet på ikke å støtte dette forslaget, er at vi mener at de tingene som kommer fram her nå, ikke er tilstrekkelig belyst, og det kan også skape ny usikkerhet. Jeg skulle gjerne ha sett at dette ble bedre utredet og klargjort til neste stortingsbehandling i neste periode.

Så er det sånn at vi ikke har noen partipisk i Fremskrittspartiet på dette, så hvis det er representanter i Fremskrittspartiet som er blitt overbevist om noe annet, står de fritt til å støtte dette under voteringen i dag.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:59:33]: Endringer i Grunnloven er krevende, det er vanskelig, og det er presisjon. Det denne debatten viser, synes jeg er at på tross av at vi har en prosedyre med grunnlovsendringer som skal legges til rette for en bred debatt, og en debatt over lang tid, har det utviklet seg en tradisjon der de grunnlovsforslagene som fremmes i en periode, og som skal behandles i neste periode, nesten ikke blir omsnakket. Det er ikke samsvar mellom det som var intensjonen

med prosedyren, og det som skjer i praksis. Og så kommer vi i sånne situasjoner som i dag, hvor flere representanter tydelig viser at en ikke har greid å gå ned i kompleksiteten, inn i presisjon på dette og destillere hele denne saken ned til hva som er kjernen, hva som er hovedpoengene. Hovedpoengene er etter min vurdering at vi skal klargjøre at domstolene og Høyesterett i siste instans ikke skal være noen konstitusjonsdomstoler. Vi skal ikke ha noen utvikling i den retningen. Det er meget presist beskrevet nå av representanten Tetzschner, og jeg er veldig glad for at representanten Tetzschner på vegne av Høyre nå plasserer seg i den tradisjonen. Det er jo i beste Venstre- og Senterparti-tradisjon opp igjennom tida, og Arbeiderpartiet har sjølsagt systematisk stått for akkurat det samme. Det er jo glitrende at representanten Tetzschner har et så presist, ideologisk og klargjørende innlegg om dette. All honnør til representanten Tetzschner! Jeg har aldri sagt det så klart og tydelig før, men det vil jeg gjerne si, og skulle gjerne hatt applaus på det! (Munterhet i salen.)

Det andre poenget er at legalitetskontrollen, som i dag er konstitusjonell sedvanerett, ønsker vi å ta inn i presiseringer, slik at det blir tydelig. Jeg hører også representanten Knag Fylkesnes fra SV si at en er enige om at domstolene ikke skal ha en rolle som rettsskaper – altså en skal ikke ha noen forfatningsdomstol. Vi er enige om det. Da er vi tilbake til den siste presiseringen, nemlig dette omkring «staten». Jeg har ikke lest meg opp så mye på staten og statens rolle som marxister har gjort opp gjennom tida, så her har Sosialistisk Venstreparti en forse, men jeg trodde at Sosialistisk Venstreparti var klar på at staten er i sin essens, til syvende og sist, i det norske demokratiet det som kommer av beslutninger, vedtak og myndighet fra denne salen. På det punktet er jeg også helt enig med representanten Tetzschner i hva han sa. Så jeg forstår ikke egentlig hvorfor vi ikke kan få en bredere støtte for dette forslaget når det er så bred enighet om realitetene i saken.

Dag Terje Andersen (A) [12:03:09]: Jeg synes det har vært en god debatt. Jeg synes det er hyggelig at det har blitt sagt hyggelige ord om saksordføreren. Det skal jeg bringe videre til Freddy André Øvstegård, som er saksordfører, men ikke til stede her nå. Jeg er enig i at det har blitt gjort en grundig jobb i prosessen.

Representanten Horne problematiserte hvorvidt domstolene får mer kontroll eller mindre kontroll. Nei, de får den kontrollen de har, som det er sedvane for at de har, og den kontrollen Stortinget har gitt dem ved å fatte lov. Det er hele kjernen i denne saken.

Det jeg oppfatter at alle er enige om, er at hvis det blir vedtatt en endring i § 89 i dag, skal ikke det bety noen endring i rettstilstand, men en klargjøring. Jeg sy-

nes det er viktig å få fram at det har faktisk også en del av dem som tilhører mindretallet, presisert som en felles forståelse av hvordan eventuelt de som skal tolke, skal tolke Stortingets vedtak.

Jeg gjentar altså – og kan gjerne si, som noen har vært inne på – at dette er en diskusjon for jurister. Ja, Grunnloven er folkets viktigste dokument, og hele utgangspunktet for at vi støtter saken, og at flertallet går inn for saken, er at Grunnloven faktisk også er tilgjengelig, og at en ikke må inn og lese seg opp på sedvane, i for stor grad, for å forstå hva Grunnloven egentlig mener. Og jeg er glad for at så mange har understreket det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Tone Wilhelmsen Trøen gjeninntok her presidentplassen.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget voterer først over de gjenstående sakene fra tirsdagens kart.

Votering i sak nr. 6, debattert 12. mai 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Solfrid Lerbekk, Audun Lysbakken, Karin Andersen, Freddy André Øvstegård og Nicholas Wilkinson om å rette opp urettferdige velferdskutt (Innst. 253 S (2019–2020), jf. Dokument 8:48 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 16 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Lise Christoffersen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Gisle Meininger Saudland på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 3–8, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 9 og 10, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 11–16, fra Solfrid Lerbekk på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslagene nr. 11–16, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttene i uføretrygd som kom på grunn av regjeringens urettferdige omregningsmodell fra gammel til ny uføreordning.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttene i uføres barnetillegg.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å rette opp de siste årenes kutt i kjøpekraften for mange alderspensjonister.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttene i arbeidsavklaringspenger.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttene i overgangsstonaden for enslige forsørgere.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke bostøtten kraftig og legge til rette for at flere med lav inntekt ved hjelp av økt bostøtte og økte startlån kan settes i stand til å kunne eie egen bolig.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 105 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.17.36)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 10, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av hvordan de ulike kuttene og omleggingene innenfor velferdsytelsene som er blitt gjennomført etter at regjeringen Solberg tiltrådte, har påvirket levekårene for de svakeste i samfunnet, og hvilke konsekvenser dette har hatt for den sosiale ulikheten i Norge.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 93 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.17.54)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 9, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve taket på summen av uføretrygd og barnetillegg tilsvarende 99 pst. av inntekt før uførhet.» Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 101 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.18.10)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 3–8, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å sikre at utføre fortsatt gis skjerming mot levealdersjustering.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige forslag for å sikre at organisasjonene som deltar i trygdeoppgjøret, får forhandlingsrett.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til nødvendige lovendringer for at mottakere av arbeidsavklaringspenger får beholde ytelsen frem til vedkommende faktisk er avklart for arbeid eller andre ytelser.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å reversere reduksjonen i minsteytelsen for arbeidsavklaringspengemottakere under 25 år.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttene i brillestøtte til barn.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om å reversere kuttet i bilstøtteordningen for personer som trenger bil i gruppe 1 for å bryte en isolert tilværelse og bedre dagliglivets funksjoner.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 93 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.18.27)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som samlet vil bidra til at effekten av årlig underregulering av pensjon fjernes.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 96 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.18.43)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av hvordan de urettferdige kuttene de har gjennomført, har svekket levekårene for de svakeste i samfunnet og økt den sosiale ulikheten i Norge.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 72 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.19.00)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:48 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Solfrid Lerbrekk, Audun Lysbakken, Karin Andersen, Freddy André Øvstegård og Nicholas Wilkinson om å rette opp urettferdige velferdskutt – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at 95 representanter hadde stemt for komiteens innstilling og 11 representanter hadde stemt imot.

(Voteringsutskrift kl. 12.19.28)

Rigmor Aasrud (A) (fra salen): Jeg stemte feil.

Erlend Larsen (H) (fra salen): Min stemme ble ikke registrert.

Presidenten: Da er det 97 representanter som har stemt for komiteens innstilling, og 9 representanter som har stemt imot. – Komiteens innstilling er dermed vedtatt.

Votering i sak nr. 7, debattert 12. mai 2020

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg og Gisle Meininger Saudland om etablering av Nav-ombud (Innst. 254 S (2019–2020), jf. Dokument 8:56 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt seks forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Kristian Tonning Riise på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 4, fra Lise Christoffersen på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 5, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 6, fra Solfrid Lerbrekk på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Forslag nr. 1 ble under debatten endret og lyder nå:

«Stortinget ber presidentskapet om å endre mandatet for utvalget som utreder Stortingets kontrollfunksjoner (Harberg-utvalget) slik at utvalget vurderer og kommer med forslag til etableringen av et NAV-ombud i tråd med merknadene fra stortingsflertallet i Innst. 254 S (2019–2020).»

Det votes over forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig fremme forslag om etablering av et Nav-ombud etter modell av pasient- og brukerombudet.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 105 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.20.53)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede etablering av et Nav-ombud. Utredningen må omfatte ombudets funksjon/mandat, organisering opp mot statlig og kommunalt Nav, modell for ombudet herunder hvordan ombudet skal arbeide, lokalisering, kostnader og eventuelt i samordning med pasient- og brukerombudene.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 93 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.21.33)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig legge frem forslag om opprettelse av et Nav-ombud, herunder forslag til mandat og organisering.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Voteringsstavlene viste at 77 representanter hadde stemt imot forslaget fra Arbeiderpartiet og 38 representanter hadde stemt for.

(Voteringsutskrift kl. 12.21.53)

Solfrid Lerbrekk (SV) (frå salen): Det same gjeld her. SV har varsla subsidiær støtte til forslaget.

Presidenten: Da tar vi voteringen på nytt.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 72 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.22.14)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak for å bedre veiledningen og oppfølgingen av den enkelte bruker i Nav.»

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Solfrid Lerbrekk (SV) (frå salen): SV har også varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble bifalt med 102 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.22.56)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endring i trygderettsloven som avbryter søksmålsfristen til lagmannsretten ved klage over Trygderettens kjennelser til Sivilombudsmannen.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble bifalt med 61 mot 54 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.23.21)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:56 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg og Gisle Meininger Saudland om etablering av Nav-ombud – vedtas ikke.

Presidenten: Det votes alternativt mellom komiteens innstilling og forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber presidentskapet om å endre mandatet for utvalget som utreder Stortingets kontrollfunksjoner (Harberg-utvalget) slik at utvalget vurderer og kommer med forslag til etableringen av et NAV-ombud i tråd med merknadene fra stortingsflertallet i Innst. 254 S (2019–2020).»

V o t e r i n g:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti – med den foretatte endringen – ble forslaget bifalt med 58 mot 56 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.24.09)

Votering i sak nr. 8, debattert 12. mai 2020

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i pasientskadeloven (forskriftsheimel om meinerstatning mv.) (Innst. 248 L (2019–2020), jf. Prop. 36 L (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i pasientskadeloven (forskriftsheimel om meinerstatning mv.)

I

I lov 15. juni 2001 nr. 53 om erstatning ved pasientskader mv. blir det gjort følgende endringer:

§ 4 første ledd skal lyde:

For tapsutmåling, skadelidtes medvirkning mv. gjelder lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning og alminnelige erstatningsrettslige regler. Erstatning (oppreisning) for skade av ikke-økonomisk art etter skadeserstatningsloven § 3-5 og tap under 10.000 kroner erstattes likevel ikke etter loven her. *Departementet kan gi forskrifter om beregning av menerstatning i pasientskadesaker som utfyller eller avviker fra reglene i skadeserstatningsloven § 3-2.*

§ 8 nytt tredje ledd skal lyde:

Norsk Pasientskadeerstatning kan fatte vedtak om plikt til å betale tilskudd. Vedtak om tilskuddsplikt er tvangsgrunnlag for utlegg. Kravet inndrives av Statens innkrevingsentral etter reglene i lov 11. januar 2013 nr. 3 om Statens innkrevingsentral.

§ 8 tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

II

Lova gjeld fra den tida Kongen fastset. Kongen kan setje i verk dei einskilde føresegnene til ulik tid.

Presidenten: Det votes over I § 4 første ledd.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 59 mot 56 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.24.53)

Presidenten: Det votes over resten av I og II.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 9, debattert 12. mai 2020

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Nasjonal helse- og sykehusplan 2020–2023 (Innst. 255 S (2019–2020), jf. Meld. St. 7 (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 36 forslag.

Det votes over forslag nr. 33, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en modell for effektiv massevaksinasjon, med en effektiv logistikk for invitasjon til prioritert vaksinerings av kjente risikogrupper først.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 106 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.25.48)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 32, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvikle de regionale helseforetakene og fordele oppgavene mellom en nasjonal styringsenhet og de enkelte helseforetakene.»

Voteringstavlene viste at 93 representanter hadde stemt imot forslaget og 19 hadde stemt for.

(Voteringsutskrift kl. 12.26.04)

Ingvild Kjerkol (A) (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Er det flere som har problemer med å votere? – Da tar vi voteringen på nytt.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 98 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.27.03)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 28, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at outsourcing og drift av kritiske nasjonale IKT-tjenester og -systemer i helsesektoren avsluttes, og at nye avtaler ikke kan inngås.»

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at 60 representanter hadde stemt for forslaget og 53 hadde stemt imot.

(Voteringsutskrift kl. 12.27.25)

Michael Tetzschner (H) (fra salen): President! Jeg trykket iherdig på mot-knappen, men det lyste på forknappen.

Presidenten: Det høres ut som et krevende problem!

Da tar vi voteringen om igjen.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 59 mot 56 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.28.12)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 26, 27 og 29–31, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre økt bruk av individuell plan hos pasienter som har bruk for langvarige og koordinerte tjenester, og sørge for at pasientenes lovfestede rettigheter til koordinator og kontaktleger blir fulgt opp i helseforetakene.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at de regionale helseforetakene ikke viderefører innsatsstyrt finansiering ned på sykehusnivå eller avdelingsnivå.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at informasjon knyttet til nasjonale sikkerhetsinteresser blir driftet og lagret i Norge.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme lovforslag om at helseforetaksloven erstattes av en ny helseforvaltningslov, der fylkene kan overta drift av sykehusene ved innføring av folkevalgt styring, stedlig og praksisnær ledelse og medbestemmelse for de ansatte.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge de regionale helseforetakene å innføre stedlig ledelse ved alle sykehus og større sykehusavdelinger, og at stedlig leder skal få ansvar for hele virksomheten med både faglig ansvar, økonomisk ansvar og personalansvar.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 93 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.28.37)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 25, fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide spesialisthelsetjenestetilbudet i Alta med en fødeavdeling og nødvendige akuttfunksjoner. Det må legges til grunn at det blir bygget et nytt sykehus i Hammerfest, og at sykehusene i Finnmark samarbeider i en nettverksmodell for å gi hele befolkningen et likeverdig helsetilbud av god kvalitet.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet ble med 83 mot 32 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.28.58)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 24, fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for et permanent ambulanshelikopter i Kirkenes og et jetfly stasjonert fast i Tromsø.»

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble bifalt med 72 mot 41 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 12.29.20)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 23, fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse nedleggelsen av fødeavdelingen i Kristiansund og sikre at en fullverdig fødeavdeling i Kristiansund blir en del av den fremtidige sykehusstrukturen i Møre og Romsdal.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 76 mot 39 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.29.42)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 22, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp anmodningsvedtak 750 (2017–2018), og sørge for at fødeavdelingen i Kristiansund består inntil fødeavdelingen i det nye sykehuset på Hjelset er i drift.»

Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble bifalt med 72 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.30.06)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 21, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennom foretaksmøtet og/eller styringsdokumenter sørge for at

stedlig ledelse blir hovedregelen ved norske sykehus.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 72 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.30.27)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–20 og nr. 34, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding som ser på helheten i fødetilbudet og på hvordan man best kan sikre en kvalitativ og sikker svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg. Meldingen må særlig ta for seg nærhet til fødetilbud, kvalitet og bemanning på fødeavdelingen, oppfølging før og etter fødsel, finansieringssystemet for jordmødre og overgangene mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en ny handlingsplan mot antibiotikaresistens i helsetjenesten, med mål om redusert bruk av antibiotika og bedre diagnosesystemer. Planen bør også ha verktøy for bedre smittevern når sykdommer kommer fra utlandet.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere de lovfestede samarbeidsavtalene mellom helseforetak og kommuner og sikre at samarbeidsavtalene gjennomgås årlig med tanke på nødvendige oppdateringer og forbedringer.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at de lovfestede samarbeidsavtalene mellom helseforetak og kommuner omfatter tjenester til barn og unge, personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer, skrøpelige eldre og personer med flere kroniske lidelser.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en reell opptrappingsplan for psykiatrien.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om psykisk helsevern.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at helseforetakene ikke planlegger eller gjennomfører nedleggelse

se av døgnplasser innenfor psykisk helsevern før Helsedirektoratet og de regionale helseforetakene har lagt frem sin analyse av befolkningens fremtidige behov for psykiske helsetjenester.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å innføre flere brukerstyrte senger.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med sak om plan for pasienter som er dømt til tvungen psykisk helsevern.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp vedtak nr. 21 av 15. november 2018 og legge frem en stortingsmelding om de prehospitale tjenestene og hele den akuttmedisinske kjeden basert på NOU 2015:17 Først og fremst.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til forskriftsfestede responstider for blålystjenestene, som fastsetter hvilke responstider som skal gjelde, og hvilke krav som skal settes til utstyr og faglig kompetanse i tjenesten.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede akuttgjelderordningen med tanke på utvikling, ansvarsfordeling og finansiering for å sikre akuttgjelderordningen som et supplement til, og ikke en erstatning for, eksisterende kommunale og statlige akuttmedisinske tjenester, og legge utredningen frem for Stortinget som egen sak.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen definere grunnleggende IKT-infrastruktur i helseforetakene inn under krav i sikkerhetsloven om skjermingsverdig informasjon.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at alle helseforetak systematisk kartlegger behovet for helsepersonell de kommende årene og utarbeider strategiske planer for å beholde og rekruttere ansatte.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå bruken av såkalte postleger i helseforetakene og vurdere om slike stillinger burde vært fylt av LIS1-leger.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak for Stortinget om organisering, finansiering og tilrettelegging for økt antall praksisplasser i kommunenes helse- og omsorgssektor.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennom foretaks-møtet og/eller styringsdokumenter sørge for at de regionale helseforetakene flytter mer av den elektive kirurgien i foretaket fra de største sykehusene til akutt-sykehusene, der det ligger til rette for dette, for derigjennom å styrke den generelle kirurgiske kompetansen ved disse sykehusene.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av ISF-systemet.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede alternative modeller for organisering av Helse Sør-Øst, med sikte på en deling av det regionale helseforetaket.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå finansieringen innenfor spesialisert rehabilitering og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en ny nasjonal helse- og sykehusplan så snart evalueringen av myndighetenes håndtering av koronaviruspandemien er gjennomført. Planen må særskilt omhandle nasjonal helseberedskap både i spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten, og beskrive hvordan helsetjenesten skal forebygge og styrke beredskapen for alvorlige helsekriser som pandemi og legemiddelmangel.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 59 mot 56 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.30.49)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 35, fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig få på plass en beredskapsmodell for norsk produksjon av viktige legemidler, herunder antibiotika, og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.»

Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt ble bifalt med 74 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.31.28)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 36, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et offentlig/privat samarbeid med produksjonsmiljøer, med sikte på å øke selvforsyning av smittevernsutstyr for helsetjenesten.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Nicholas Wilkinson (SV) (fra salen): SV vil også støtte forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble bifalt med 74 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.32.00)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

I

Stortinget ber regjeringen definere sykehuset i Kirkenes som intensivvirksomhet nivå 2.

II

Stortinget ber regjeringen utrede hvilken produksjonskapasitet som eksisterer i Norge, og hvilke essensielle legemidler og medisinsk utstyr som kan og bør produseres nasjonalt for å sikre forsyning og beredskap, og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.

III

Stortinget ber regjeringen sørge for at ideelle sykehus og ideelle DPS-er blir inkludert i helsefellesskapene.

IV

Stortinget ber regjeringen sørge for at det er trygt for barn å dele vonde erfaringer, og at barnet skal ha kontroll på sin egen informasjon. Det skal være gode rutiner på plass for å sørge for at deler av barnets journal enkelt kan sperres for innsyn. Det skal gis god opplæring for helsepersonell, og det må være tid og rom til å gjøre disse vurderingene.

V

Stortinget ber regjeringen gjennomgå helselovgivningen for å sikre at denne er i tråd med FNs barnekonvensjons prinsipper om barns rett til å bli hørt, beslutninger til barns beste og barns rett til privatliv.

VI

Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en egen sak om basestrukturen for luftambulansen i Norge, som må omfatte Innlandet og Bykle/Vinje, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2021.

VII

Stortinget ber regjeringen legge avgjørende vekt på lokalpolitiske ønsker og innbyggerperspektiv, og derfor åpne opp for at nye sammenslåtte kommuner kan ha delte løsninger mellom flere helseforetak.

VIII

Meld. St. 7 (2019–2020) – Nasjonal helse- og sykehusplan 2020–2023 – vedlegges protokollen.

Presidenten: Det votes over I, II og VI.

Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 73 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.32.23)

Presidenten: Det votes over III, IV, V, VII og VIII.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10, debattert 12. mai 2020

Innstilling fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (Innst. 264 S (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Utdannings- og forskningskomiteen skal ha 14 medlemmer.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Da går Stortinget over til å votere over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 14. mai 2020

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Bård Vegar Solhjell, Audun

Lysbakken, Torgeir Knag Fylkesnes, Snorre Serigstad Valen og Heikki Eidsvoll Holmås om endring i §§ 2, 4, 9, 16 og 44 (endelig avskaffelse av statskirkeordningen) og Grunnlovsforslag fra Trine Skei Grande, Abid Q. Raja og Sveinung Rotevatn om endring i §§ 4 og 16 (forholdet mellom stat og kirke) (Innst. 256 S (2019–2020), jf. Dokument 12:5 (2015–2016) og Dokument 12:32 (2015–2016))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Nicholas Wilkinson på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 2, fra Terje Breivik på vegne av Venstre
- Det votes over forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Dokument 12:5 (2015–2016) – Grunnlovsforslag fra Bård Vegar Solhjell, Audun Lysbakken, Torgeir Knag Fylkesnes, Snorre Serigstad Valen og Heikki Eidsvoll Holmås om endring i §§ 2, 4, 9, 16 og 44 (endelig avskaffelse av statskirkeordningen) – bifalles.»

Venstre og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 100 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.34.02)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Dokument 12:32 (2015–2016) – Grunnlovsforslag fra Trine Skei Grande, Abid Q. Raja og Sveinung Rotevatn om endring i §§ 4 og 16 (forholdet mellom stat og kirke) – bifalles.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 101 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.34.23)

Presidenten: Tilrådingens I og II bortfaller dermed som følge av voteringen over mindretallsforslagene nr. 1 og 2.

Votering i sak nr. 2, debattert 14. mai 2020

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Martin Kolberg om flytting av § 33 (Norges Bank) (Innst. 260 S (2019–2020), jf. Dokument 12:13 (2015–2016))

Presidenten: Det foreligger en enstemmig tilråding fra kontroll- og konstitusjonskomiteen, og etter det presidenten forstår, har også de øvrige partigrupper som ikke sitter i komiteen, varslet støtte til tilrådingen.

Det har vært fast og årelang praksis for at endringer i Grunnloven vedtas ved navneoppbrop. Presidenten vil likevel i dagens situasjon foreslå at det votes på vanlig måte, dvs. ikke ved navneoppbrop.

– Det anses vedtatt.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 12:13 (2015–2016) – Grunnlovsforslag fra Martin Kolberg om flytting av § 33 (Norges Bank) – bifalles.

Grunnlovsforslaget hadde følgende ordlyd:

«§ 33 oppheves

Ny § 120 a skal lyde:

Norges Bank er landets sentralbank.

–

Noregs Bank er sentralbanken i landet.»

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.35.34)

Votering i sak nr. 3, debattert 14. mai 2020

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Peter Christian Frølich og Michael Tetzschner om endring i § 25 (flytting av bestemmelsen om militærmakt mot innbyggerne) (Innst. 257 S (2019–2020), jf. Dokument 12:18 (2015–2016))

Presidenten: Også denne innstillingen er enstemmig, og det er varslet støtte til innstillingen fra de partier som ikke sitter i komiteen. Presidenten vil derfor – som i foregående sak – foreslå at det votes på vanlig måte.

– Det anses vedtatt.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 12:18 (2015–2016) – Grunnlovsforslag fra Peter Christian Frølich og Michael Tetzschner om endring i § 25 (flytting av bestemmelsen om militærmakt mot innbyggerne) – alternativ 1 – bifalles.

Grunnlovsforslaget hadde følgende ordlyd:

«§ 25 nytt tredje ledd skal lyde: Regjeringen har ikke rett til å bruke militær makt mot innbyggerne uten etter lov, med mindre en forsamling forstyrrer den offentlige ro og ikke øyeblikkelig oppløses etter at de lovbestemmelser som angår opprør, tre ganger høyt og tydelig er opplest for forsamlingen av den sivile øvrighet. – Regjeringa har ikkje rett til å nytte militær makt mot innbyggjarane utan etter lov, med mindre ei forsamling skiplar den offentlege roa og ikkje skilst åt så snart den sivile styresmakta tre gonger har lese lovføresegnene om opprør høgt og tydeleg for henne. § 101 tredje ledd oppheves.»

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.36.24)

Votering i sak nr. 4, debattert 14. mai 2020

Innstilling frå kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsframlegg frå Per Olaf Lundteigen, Janne Sjelmo Nordås, Helge Thorheim og Kjersti Toppe om endring i § 33 (grunnlovfesting av at Noreg skal ha si eiga pengeeining) (Innst. 261 S (2019–2020), jf. Dokument 12:39 (2015–2016))

Presidenten: Under debatten har Nils T. Bjørke satt frem et forslag på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og uavhengig representant Ulf Leirstein. Forslaget lyder:

«Dokument 12:39 (2015–2016) – Grunnlovsframlegg frå Per Olaf Lundteigen, Janne Sjelmo Nordås, Helge Thorheim og Kjersti Toppe om endring i § 33 (grunnlovfesting av at Noreg skal ha si eiga pengeeining) – alternativ 2a – vert vedteke.»
Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og uavhengig representant Leirstein ble med 93 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.37.05)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 12:39 (2015–2016) – Grunnlovsframlegg frå Per Olaf Lundteigen, Janne Sjelmo Nordås, Helge Thorheim og Kjersti Toppe om endring i § 33 (grunnlov-

festing av at Noreg skal ha si eiga pengeeining) – vert ikkje vedteke.

Presidenten: Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 93 mot 22 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.38.24)

Votering i sak nr. 5, debattert 14. mai 2020

Innstilling frå kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Michael Tetzschner, Erik Skutle og Torhild Aarbergsbotten om endring i § 21 annet punktum (om avgivelse av ed eller forsikring som vilkår for å bli beskikket som embetsmann) (Innst. 259 S (2019–2020), jf. Dokument 12:34 (2015–2016))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 12:34 (2015–2016) – Grunnlovsforslag fra Michael Tetzschner, Erik Skutle og Torhild Aarbergsbotten om endring i § 21 annet punktum (om avgivelse av ed eller forsikring som vilkår for å bli beskikket som embetsmann) – alternativ 2 – vert vedteke.

Grunnlovsforslaget hadde følgende ordlyd:

«§ 21 annet punktum skal lyde:

Disse har lydighets- og troskapsplikt til konstitusjonen og kongen.

–

Dei har plikt til å vere lydige og tru mot konstitusjonen og kongen.

§ 21 tredje punktum på nynorsk oppheves. Nåværende fjerde punktum på nynorsk blir tredje punktum.»

Presidenten: Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Voteringen vil skje ved navneopprop.

Oppropet begynner med representant nr. 24, for Akershus.

De som stemmer for innstillingens tilråding, svarer ja. De som stemmer imot, svarer nei.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 79 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.40.22)

De 79 representantene som stemte for innstillingen, var:

Bente Stein Mathisen, Tuva Moflag, Anne Kristine Linnestad, Anne Sandum, Lise Christoffersen, Kristin Ørmen Johnsen, Masud Gharakhani, Anette Trettebergstuen, Nils Kristen Sandtrøen, Kristian Tønning Riise, Karin Andersen, Ove Trellevik, Magne Rommetveit, Torill Eidsheim, Eigil Knutsen, Terje Breivik, Helge Orten, Vetle Wang Soleim, Mona Fagerås, Rigmor Aasrud, Ketil Kjenseth, Michael Tetzschner, Tina Shagufta Munir Kornmo, Jan Böhler, Bjørnar Moxnes, Une Bastholm, Siri Gåsemyr Staalesen, Stefan Heggelund, Espen Barth Eide, Petter Eide, Mathilde Tybring-Gjedde, Ola Elvestuen, Camilla Strandskog, Sveinung Stensland, Hadia Tajik, Margret Hagerup, Torstein Tvedt Solberg, Aleksander Stokkebø, Hege Haukeland Liadal, Aase Simonsen, Øystein Langholm Hansen, Solfrid Lerbrekk, Frida Melvær, Terje Aasland, Solveig Sundbø Abrahamsen, Lene Vågslid, Kent Gudmundsen, Martin Henriksen, Torgeir Knag Fylkesnes, Ingvild Kjerkol, Arild Grande, Elin Rodum Agdestein, Kristian Torve, Mari Holm Lønseth, Eva Kristin Hansen, Guro Angell Gimse, Jorodd Asphjell, Lars Haltbrekken, Kårstein Eidem Løvaas, Dag Terje Andersen, Maria Aasen-Svensrud, Erlend Larsen, Stein Erik Lauvås, Ingjerd Schou, Elise Bjørnebekk-Waagen, Tage Pettersen, Svein Roald Hansen, Svein Harberg, Tellef Inge Mørland, Astrid Margrethe Hilde, Norunn Tveiten Benestad, Tone Wilhelmsen Trøen, Anniken Huitfeldt, Nils Aage Jegstad, Sverre Myrli, Solveig Schytz, Hårek Elvenes, Nicholas Wilkinson og Åsmund Aukrust.

De 36 representantene som stemte mot innstillingen, var:

Per Olaf Lundteigen, Jon Engen-Helgheim, Bengt Rune Strifeldt, Trygve Slagsvold Vedum, Emilie Enger Mehl, Helge André Njåstad, Kjersti Toppe, Torill Selsvold Nyborg, Nils T. Bjørke, Sylvi Listhaug, Geir Inge Lien, Jon Georg Dale, Kjell-Børge Freiberg, Siv Mossleth, Hanne Dyveke Søttar, Morten Ørsal Johansen, Christian Tybring-Gjedde, Solveig Horne, Roy Steffensen, Geir Sigbjørn Toskedal, Liv Signe Navarsete, Tore Storehaug, Bård Hoksrud, Åslaug Sem-Jacobsen, Geir Jørgen Bekkevold, Per-Willy Amundsen, Marit Arnstad, Sivert Bjørnstad, Heidi Greni, Ulf Leirstein, Ole André Myhrvold, Bjørnar Laabak, Gisle Meininger Saudland, Hans Fredrik Grøvan, Himanshu Gulati og Sigbjørn Gjelsvik.

Følgende 54 representanter hadde forfall:

Kari Kjønås Kjos, Trond Helleland, Morten Wold, Arne Nævra, Runar Sjøstad, Steinar Karlstrøm, Geir Adelsten Iversen, Anne Karin Olli, Tor André Johnsen, Peter Frølich, Jette F. Christensen, Silje Hjemdal, Audun

Lysbakken, Tom-Christer Nilsen, Liv Kari Eskeland, Ruth Grung, Else-May Norderhus, Marianne Synnes Emblemsvåg, Fredric Holen Bjørdal, Steinar Reiten, Eirik Sivertsen, Margunn Ebbesen, Willfred Nordlund, Åsunn Lyngedal, Jonny Finstad, Aud Hove, Olemic Thommessen, Tore Hagebakken, Bengt Fasteraune, Jonas Gahr Støre, Marianne Marthinsen, Heidi Nordby Lunde, Siv Jensen, Kari Elisabeth Kaski, Mudassar Kapur, Geir Pollestad, Terje Halleland, Ingrid Heggø, Cecilie Myrseth, Sandra Borch, André N. Skjelstad, Kirsti Leirtrø, Jon Gunnes, Morten Stordalen, Lene Westgaard-Halle, Carl-Erik Grimstad, Freddy André Øvstegård, Åshild Bruun-Gundersen, Jorunn Gleditsch Lossius, Ingunn Foss, Torhild Bransdal, Hans Andreas Limi, Turid Kristensen og Nina Sandberg.

Presidenten: Dermed er innstillingen vedtatt med to tredjedels flertall.

Votering i sak nr. 6, debattert 14. mai 2020

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Michael Tetzschner, Erik Skutle og Per Olaf Lundteigen om endring i § 89 (domstolskontroll med lover mv.) (Innst. 258 S (2019–2020), jf. Dokument 12:19 (2015–2016))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 12:19 (2015–2016) – Grunnlovsforslag fra Michael Tetzschner, Erik Skutle og Per Olaf Lundteigen om endring i § 89 (domstolskontroll med lover mv.) alternativ H – bifalles.

Grunnlovsforslaget hadde følgende ordlyd:

«§ 89 skal lyde:

I saker som reises for domstolene, har domstolene rett og plikt til å prøve om det strider mot Grunnloven å anvende en lovbestemmelse, og om det strider mot Grunnloven eller landets lover å anvende andre beslutninger truffet under utøving av offentlig myndighet.

–

I saker som blir reiste for domstolane, har domstolane rett og plikt til å prøve om det strir mot Grunnlova å bygge på ei lovføresegn, og om det strir mot Grunnlova eller lovene i landet å bygge på andre avgjerder tekne med offentlig styringsmakt.»

Presidenten: Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Også denne voteringen vil skje ved navneopprop.

Oppropet starter med representant nr. 79, fra Nordland.

De som er for innstillingens tilråding, svarer ja. De som er imot, svarer nei.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 79 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.51.04)

De 79 representantene som stemte for innstillingen, var:

Siv Mossleth, Rigmor Aasrud, Michael Tetzschner, Jan Böhler, Siri Gåsemyr Staalesen, Stefan Heggelund, Christian Tybring-Gjedde, Espen Barth Eide, Mathilde Tybring-Gjedde, Camilla Strandskog, Sveinung Stensland, Hadia Tajik, Margret Hagerup, Torstein Tvedt Solberg, Aleksander Stokkebø, Hege Haukeland Liadal, Aase Simonsen, Øystein Langholm Hansen, Liv Signe Navarsete, Frida Melvær, Terje Aasland, Solveig Sundbø Abrahamsen, Lene Vågslid, Åslaug Sem-Jacobsen, Kent Gudmundsen, Martin Henriksen, Ingvild Kjerkol, Marit Arnstad, Arild Grande, Elin Rodum Agdestein, Kristian Torve, Mari Holm Lønseth, Eva Kristin Hansen, Heidi Greni, Guro Angell Gimse, Jorodd Asphjell, Kårstein Eidem Løvaas, Dag Terje Andersen, Maria Aasen-Svensrud, Erlend Larsen, Stein Erik Lauvås, Ingjerd Schou, Elise Bjørnebekk-Waagen, Tage Pettersen, Svein Roald Hansen, Ole André Myhrvold, Svein Harberg, Tellef Inge Mørland, Astrid Margrethe Hilde, Norunn Tveiten Benestad, Tone Wilhelmsen Trøen, Anniken Huitfeldt, Nils Aage Jegstad, Sverre Myrli, Hårek Elvenes, Sigbjørn Gjelsvik, Åsmund Aukrust, Bente Stein Mathisen, Tuva Moflag, Anne Kristine Linnestad, Anne Sandum, Lise Christoffersen, Kristin Ørmen Johnsen, Per Olaf Lundteigen, Masud Gharahkhani, Anette Trettebergstuen, Trygve Slagsvold Vedum, Nils Kristen Sandtrøen, Kristian Tonning Riise, Emilie Enger Mehl, Ove Trellevik, Magne Rommetveit, Torill Eidsheim, Kjersti Toppe, Eigil Knutsen, Nils T. Bjørke, Helge Orten, Geir Inge Lien og Vetle Wang Soleim.

De 36 representantene som stemte mot innstillingen, var:

Hanne Dyveke Søttar, Mona Fagerås, Morten Ørsal Johansen, Ketil Kjenseth, Tina Shagufta Munir Kornmo, Bjørnar Moxnes, Une Bastholm, Petter Eide, Ola Elvestuen, Solveig Horne, Roy Steffensen, Geir Sigbjørn Toskedal, Solfrid Lerbrekk, Tore Storehaug, Bård Hoksrud, Geir Jørgen Bekkevold, Per-Willy Amundsen, Torgeir Knag Fylkesnes, Sivert Bjørnstad, Lars Haltbrekken, Ulf Leirstein, Bjørnar Laabak, Gisle Meininger Saudland, Hans Fredrik Grøvan, Himanshu

Gulati, Solveig Schytz, Nicholas Wilkinson, Jon Engen-Helgheim, Bengt Rune Strifeldt, Karin Andersen, Helge André Njåstad, Torill Selsvold Nyborg, Terje Breivik, Sylvi Listhaug, Jon Georg Dale og Kjell-Børge Freiberg.

Følgende 54 representanter hadde forfall:

Jonny Finstad, Aud Hove, Olemic Thommessen, Tore Hagebakken, Bengt Fasteraune, Jonas Gahr Støre, Marianne Marthinsen, Heidi Nordby Lunde, Siv Jensen, Kari Elisabeth Kaski, Mudassar Kapur, Geir Pollestad, Terje Halleland, Ingrid Heggø, Cecilie Myrseth, Sandra Borch, André N. Skjelstad, Kirsti Leirtrø, Jon Gunnes, Morten Stordalen, Lene Westgaard-Halle, Carl-Erik Grimstad, Freddy André Øvstegård, Åshild Bruun-Gundersen, Jorunn Gleditsch Lossius, Ingunn Foss, Torhild Bransdal, Hans Andreas Limi, Turid Kristensen, Nina Sandberg, Kari Kjønaas Kjos, Trond Helleland, Morten Wold, Arne Nævra, Runar Sjøstad, Steinar Karlstrøm, Geir Adelsten Iversen, Anne Karin Olli, Tor André Johnsen, Peter Frølich, Jette F. Christensen, Silje Hjemdal, Audun Lysbakken, Tom-Christer Nilsen, Liv Kari Eskeland, Ruth Grung, Else-May Norderhus, Marianne Synnes Emblemsvåg, Fredric Holen Bjørdal, Steinar Reiten, Eirik Sivertsen, Margunn Ebbesen, Willfred Nordlund og Åsunn Lyngedal.

Presidenten: Dermed er innstillingen vedtatt med to tredjedels flertall.

Sak nr. 7 [12:58:33]

Referat

1. (340) Meddelelse fra statsministerens kontor, datert 13. mai 2020, om forskrifter fastsatt i medhold av smittevernloven § 7-12, jf. beredskapsloven § 3
Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (341) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Petter Eide og Nicholas Wilkinson om begrensning av regjeringens fullmakter i smittevernloven (Dokument 8:109 S (2019–2020))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
3. (342) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åsunn Lyngedal, Lene Vågslid og Martin Henriksen om raskt å få bygget fagskolen for brann og beredskap i Tjeldsund (Dokument 8:107 S (2019–2020))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
4. (343) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bengt Rune Strifeldt, Sivert Bjørnstad, Kjell-Børge Freiberg og Per-Willy Amundsen om innføring av rullerende gjennomsnittlig maksimal tillatt biomasse (MTB), for en mer fleksibel forvaltning av

havbruksnæringen (Dokument 8:105 S (2019–2020))

Enst.: Sendes næringskomiteen.

5. (344) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jon Georg Dale, Bård Hoksrud, Morten Stordalen, Tor André Johnsen, Helge André Njåstad, Terje Halleland og Roy Steffensen om å sikre fremdrift av

prosjektet E39 Rogfast (Dokument 8:108 S (2019–2020))

Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er sakene på dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.59.

